ANEXA NR. 1

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ

ZONA METROPOLITANĂ „DEVA-VALEA MUREȘULUI”

DEVA–SIMERIA-CÂRJIȚI

Elaborat

2026

STUDIU DE FUNDAMENTARE

privind constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului”

Document strategic pentru dezvoltarea integrată a Polului Metropolitan Deva – Simeria și a ariei funcționale metropolitane

Inițiativa - Municipiului Deva, județ Hunedoara

Elaborat în vederea constituirii:

Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului”

Orizont de planificare:

2027–2040

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV **8**

INTRODUCERE **11**

CAPITOLUL I - FUNDAMENTAREA STRATEGICĂ A ZONEI METROPOLITANE „DEVA-VALEA MUREȘULUI" **12**

1.1. Considerații introductive 12

1.2. Evoluția conceptului metropolitan în Europa 13

1.3. Rolul strategic al Municipiului Deva 13

1.4. „Deva-Valea Mureșului" – o nouă identitate metropolitană 14

1.5. Avantajele competitive ale teritoriului 14

1.6. Necesitatea constituirii Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului" 14

1.7. Oportunitatea strategică 15

1.8. Obiectivele strategice ale Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului 15

1.9. Concluzii 15

CAPITOLUL II - FUNDAMENTAREA JURIDICĂ ȘI CADRUL NORMATIV AL CONSTITUIRII ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI" **17**

2.1. Considerații generale 17

2.2. Fundamentul constituțional 17

2.3. Reglementarea juridică a zonelor metropolitane 17

2.4. Codul administrativ și cooperarea intercomunitară 18

2.5. Regimul juridic al asociației 19

2.6. Compatibilitatea cu legislația privind amenajarea teritoriului 19

2.7. Compatibilitatea cu politicile Uniunii Europene 19

2.8. Fundamentarea juridică a constituirii etapizate 20

2.9. Principiile juridice care guvernează Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului 20

2.10. Concluzii 21

CAPITOLUL III - ANALIZA TERITORIALĂ ȘI DELIMITAREA ARIEI FUNCȚIONALE A ZONEI METROPOLITANE DEVA-VALEA MUREȘULUI **22**

3.1. Considerații introductive 22

3.2. Poziționarea strategică a teritoriului 22

3.3. Nucleul metropolitan 22

3.4. Aria funcțională metropolitană 23

3.5. Relațiile teritoriale existente 24

3.6. Structura policentrică a dezvoltării 24

3.7. Delimitarea etapizată a zonei metropolitane 25

3.8. Avantajele delimitării propuse 25

3.9. Corelarea cu documentele de planificare teritorială 26

3.10. Perspective de dezvoltare teritorială 26

3.11. Concluzii 26

CAPITOLUL IV - ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ ȘI COMPETITIVITATEA ZONEI METROPOLITANE „DEVA-VALEA MUREȘULUI” 27
4.1. Considerații introductive 27
4.2. Profilul economic al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului 27
4.3. Structura economiei locale 28
4.4. Piața muncii și capitalul economic 29
4.5. Mediul antreprenorial și investițiile 29
4.6. Coridorul economic Deva-Valea Mureșului 30
4.7. Competitivitatea metropolitană 30
4.8. Specializarea inteligentă și economia viitorului 31
4.9. Perspective economice 2027–2040 31
4.10. Impactul socio-economic al constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului 32
4.11. Concluzii 32
CAPITOLUL V - „Deva-Valea Mureșului” – POL ENERGETIC, LOGISTIC ȘI INDUSTRIAL AL ROMÂNIEI 33
5.1. Considerații introductive 33
5.2. Poziționarea strategică în rețeaua europeană de transport 33
5.3. Platforma energetică Mintia – motorul dezvoltării regionale 33
5.4. „Deva-Valea Mureșului” – viitor hub energetic al României 34
5.5. Dezvoltarea unui hub logistic metropolitan 34
5.6. Dezvoltarea industrială integrată 35
5.7. Economia verde și tranziția energetică 35
5.8. Centre de date și economia digitală 35
5.9. Coridorul Economic Deva-Valea Mureșului 36
5.10. Direcții strategice de investiții 36
5.11. Impactul economic și regional 37
5.12. Concluzii 37
CAPITOLUL VI - INFRASTRUCTURA METROPOLITANĂ ȘI SERVICIILE PUBLICE INTEGRATE ÎN ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI 38
6.1. Considerații introductive 38
6.2. Principiile dezvoltării infrastructurii metropolitane 38
6.3. Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare 38
6.4. Infrastructura energetică metropolitană 39
6.5. Rețelele de gaze naturale și infrastructura termică 39
6.6. Infrastructura educațională și dezvoltarea capitalului uman 40
6.7. Infrastructura medicală și serviciile sociale 40
6.8. Infrastructura culturală, sportivă și recreativă 40
6.9. Digitalizarea serviciilor publice 41
6.11. Infrastructura verde și reziliența urbană 42
6.12. Concluzii 42
CAPITOLUL VII - MOBILITATE METROPOLITANĂ ȘI CONECTIVITATE EUROPEANĂ ÎN ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI 43

7.1. Considerații introductive 43
7.2. Poziționarea strategică în rețeaua europeană de transport 43
7.3. Mobilitatea actuală în aria funcțională 43
7.4. Sistemul metropolitan de transport public 44
7.5. Trenul Metropolitan Deva-Valea Mureșului 44
7.6. Infrastructura rutieră metropolitană 45
7.7. Mobilitatea verde și transportul alternativ 45
7.8. Digitalizarea mobilității 45
7.9. Coridoarele metropolitane de dezvoltare 46
7.10. Conectivitatea europeană 46
7.11. Obiective strategice pentru perioada 2027–2040 46
7.12. Concluzii 47
CAPITOLUL VIII - DEMOGRAFIE, CAPITAL UMAN ȘI CALITATEA VIEȚII ÎN ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI 48
8.1. Considerații introductive 48
8.2. Profilul demografic al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului 48
8.3. Evoluția populației și tendințele demografice 48
8.4. Educația și dezvoltarea competențelor 49
8.5. Piața muncii și ocuparea forței de muncă 49
8.6. Sănătatea și bunăstarea populației 50
8.7. Locuirea și dezvoltarea comunităților 50
8.8. Incluziunea socială și egalitatea de șanse 50
8.9. Cultura, identitatea și patrimoniul metropolitan 51
8.10. Calitatea vieții și atractivitatea metropolitană 51
8.11. Obiective strategice privind capitalul uman 51
8.12. Concluzii 52
CAPITOLUL IX - MEDIUL, RESURSELE NATURALE ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ A ZONEI METROPOLITANE DEVA-VALEA MUREȘULUI 53
9.1. Considerații introductive 53
9.2. Cadrul natural al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului 53
9.3. Resursele naturale și utilizarea sustenabilă a acestora 53
9.4. Protecția biodiversității și a patrimoniului natural 54
9.5. Adaptarea la schimbările climatice 54
9.6. Economia circulară și managementul deșeurilor 55
9.7. Calitatea aerului, apei și solului 55
9.8. Infrastructura verde și albastră 55
9.9. Energia verde și neutralitatea climatică 56
9.10. Educația pentru dezvoltare durabilă 56
9.11. Obiective strategice pentru perioada 2027–2040 56
9.12. Concluzii 57

CAPITOLUL X - GUVERNANȚA METROPOLITANĂ ȘI ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ A ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI” 58

10.1. Considerații introductive 58
10.2. Principiile guvernanței metropolitane 58
10.3. Misiunea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului” 58
10.4. Structura instituțională 59
10.6. Relația cu autoritățile administrației publice 60
10.7. Planificarea strategică metropolitană 61
10.8. Monitorizarea performanței 61
10.9. Participarea publică și transparența 61
10.10. Cooperarea națională și internațională 62
10.11. Digitalizarea guvernanței metropolitane 62
10.12. Viziunea instituțională „Deva-Valea Mureșului” 2040 62
10.13. Concluzii 62

CAPITOLUL XI - FUNDAMENTAREA FINANCIARĂ ȘI MECANISMELE DE FINANȚARE ALE ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI” 64

11.1. Considerații introductive 64
11.2. Principiile fundamentării financiare 64
11.3. Patrimoniul Asociației 64
11.4. Sursele de finanțare 65
11.5. Politica bugetară 68
11.6. Managementul investițiilor 68
11.7. Controlul financiar și auditul 69
11.8. Sustenabilitatea financiară 69
11.9. Scenariu financiar etapizat 69
11.10. Indicatori de performanță financiară 69
11.11. Direcții strategice de finanțare 70
11.12. Concluzii 70

CAPITOLUL XII - PORTOFOLIUL PROIECTELOR STRATEGICE ALE ZONEI METROPOLITANE „DEVA-VALEA MUREȘULUI” 71

12.1. Considerații introductive 71
12.2. Principiile de prioritizare a investițiilor 71
12.3. Proiecte strategice în domeniul infrastructurii de transport 71
12.4. Proiecte strategice în domeniul energiei 72
12.5. Proiecte logistice și industriale 72
12.6. Proiecte privind digitalizarea și administrația inteligentă 73
12.7. Proiecte în domeniul educației, cercetării și inovării 73
12.8. Proiecte în domeniul sănătății și serviciilor sociale 73
12.9. Proiecte pentru mediu și dezvoltare durabilă 73
12.10. Proiecte pentru cultură, turism și identitate metropolitană 74
12.11. Proiecte pentru dezvoltarea economică și investițională 74

12.12. Proiecte instituționale 74
12.13. Mecanismul de selecție și implementare a proiectelor 75
12.14. Obiective pentru perioada 2027–2040 75
12.15. Concluzii 76
CAPITOLUL XIII - ORGANIZAREA ȘI DEZVOLTAREA SERVICIILOR PUBLICE METROPOLITANE ÎN CADRUL ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI” 77
13.1. Considerații introductive 77
13.2. Fundamentarea juridică a organizării serviciilor publice în comun 77
13.3. Principiile organizării serviciilor publice metropolitane 77
13.4. Domeniile serviciilor publice care pot fi organizate în comun 78
13.5. Serviciul Public de Transport Metropolitan Deva-Valea Mureșului 78
13.6. Autoritatea Metropolitană pentru Mobilitate și Transport Deva-Valea Mureșului 79
13.7. Beneficiile organizării serviciilor publice în comun 79
13.8. Concluzii 80
CAPITOLUL XIV - ANALIZA RISCURILOR ȘI A FACTORILOR CARE POT INFLUENȚA DEZVOLTAREA ZONEI METROPOLITANE 81
14.1 Considerații generale 81
14.2 Riscuri instituționale și de guvernanță 81
14.3 Riscuri financiare 81
14.4 Riscuri demografice și sociale 82
14.5 Riscuri economice 82
14.6 Riscuri privind infrastructura și mobilitatea 82
14.7 Riscuri asociate proiectelor strategice 83
14.8 Riscuri de mediu și schimbări climatice 83
14.9 Măsuri de reducere a riscurilor 83
14.10 Concluzii 84
CAPITOLUL XV - CONCLUZII GENERALE ȘI JUSTIFICAREA CONSTITUIRII ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI” 84
15.1. Considerații finale 84
15.2. Fundamentarea oportunității constituirii 84
15.3. Beneficiile constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului 85
15.4. Modelul de dezvoltare metropolitană Deva-Valea Mureșului 86
15.5. Etapele de dezvoltare 86
15.6. „Deva-Valea Mureșului” – un nou model de dezvoltare metropolitană 87
15.7. Viziunea „Deva-Valea Mureșului” 2040 87
15.8. Recomandări 87
15.9. Concluzia finală 88

SUMAR EXECUTIV

Prezentul Studiu de fundamentare privind constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului", denumită în continuare „Deva-Valea Mureșului", reprezintă documentul strategic, juridic, instituțional, economic și tehnico-administrativ care fundamentează necesitatea, oportunitatea și legalitatea constituirii unei structuri moderne de cooperare intercomunitară în jurul Municipiului Deva, municipiu reședință al județului Hunedoara.

Elaborarea acestui studiu are la bază convingerea că dezvoltarea economică și socială a teritoriilor nu mai poate fi realizată exclusiv în limitele administrative ale unei singure unități administrativ-teritoriale, ci necesită o abordare integrată, bazată pe cooperare, solidaritate teritorială și planificare strategică. Într-un context caracterizat de transformări economice accelerate, de tranziția către o economie verde și digitală, de schimbările climatice și de competiția pentru investiții și resurse, administrațiile publice locale sunt chemate să își consolideze capacitatea instituțională și să dezvolte instrumente moderne de guvernanță.

Din această perspectivă, constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" reprezintă o inițiativă strategică destinată creării unui cadru instituțional eficient pentru coordonarea dezvoltării integrate a teritoriului aflat în jurul Municipiului Deva, prin asocierea voluntară a unităților administrativ-teritoriale interesate.

Documentul este fundamentat pe analiza cadrului legislativ național și european privind dezvoltarea metropolitană, administrația publică locală și cooperarea intercomunitară, precum și pe evaluarea aprofundată a realităților economice, sociale, teritoriale și instituționale existente în județul Hunedoara.

În etapa inițială, studiul propune constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" între:

* Municipiul Deva;

* Orașul Simeria;

* Comuna Cârjiți, comună limitrofă municipiului Deva,

urmând ca, într-o etapă ulterioară, structura metropolitană să fie extinsă prin aderarea progresivă a celorlalte unități administrativ-teritoriale din aria funcțională metropolitană, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare și cu respectarea principiului autonomiei locale.

Un element definitoriu al prezentului studiu îl constituie promovarea conceptului „Deva-Valea Mureșului", ca identitate metropolitană nouă, inspirată din patrimoniul istoric al zonei și din valorile culturale și istorice ale județului Hunedoara. Alegerea acestei denumiri nu are doar o valoare simbolică, ci urmărește crearea unui brand teritorial puternic, capabil să contribuie la promovarea regiunii la nivel național și european și să consolideze sentimentul de apartenență al comunităților locale la un proiect comun de dezvoltare.

Studiul propune o abordare integrată a dezvoltării teritoriale și analizează toate componentele esențiale necesare funcționării unei zone metropolitane moderne. În acest sens, documentul este structurat în paisprezece capitole care tratează, într-o manieră interdisciplinară și complementară, aspecte privind fundamentarea strategică și juridică, analiza teritorială și funcțională, competitivitatea economică, dezvoltarea infrastructurii, energia, logistica, mobilitatea metropolitană, serviciile publice integrate, capitalul uman, protecția mediului, guvernanța metropolitană, mecanismele financiare, portofoliul proiectelor strategice și organizarea serviciilor publice în comun.

O atenție deosebită este acordată dezvoltării Coridorului Economic Deva – Mintia – Simeria, identificat drept principalul motor al dezvoltării viitoarei Zone Metropolitane Deva-Valea Mureșului. Studiul demonstrează că poziționarea strategică a teritoriului pe coridorul european Rin–Dunăre al rețelei TEN-T, existența Autostrăzii A1, a nodului feroviar Simeria și realizarea investiției strategice în noua centrală electrică de la Mintia creează condițiile pentru apariția unuia dintre cei mai importanți poli energetici, logistici și industriali ai României.

Pornind de la aceste avantaje competitive, studiul propune dezvoltarea unui model metropolitan bazat pe complementaritatea funcțiilor teritoriale, în care Municipiul Deva va continua să exercite rolul de centru administrativ, educațional, medical și cultural, iar Orașul Simeria își va consolida funcțiile logistice, feroviare și industriale. Localitățile rurale vor participa activ la dezvoltarea metropolitană prin valorificarea resurselor agricole, turistice și naturale, precum și prin dezvoltarea unor noi zone rezidențiale și economice.

Un capitol distinct este dedicat organizării serviciilor publice metropolitane, una dintre principalele justificări pentru constituirea unei asociații de dezvoltare intercomunitară. Studiul propune organizarea în comun a unor servicii publice de interes metropolitan, cu accent deosebit asupra Serviciului Public de Transport Metropolitan Deva-Valea Mureșului, care va avea rolul de a integra mobilitatea între Municipiul Deva, Orașul Simeria și celelalte localități membre printr-o rețea unitară de transport public, sistem tarifar integrat, ticketing electronic și soluții moderne de mobilitate sustenabilă.

De asemenea, documentul acordă o importanță majoră digitalizării administrației publice și dezvoltării conceptului de Smart Metropolitan Area, prin implementarea unor sisteme inteligente pentru managementul infrastructurilor, serviciilor publice și investițiilor, precum și prin dezvoltarea unei platforme digitale metropolitane care să faciliteze relația dintre administrație, cetățeni și mediul de afaceri.

Un alt element inovator îl reprezintă fundamentarea unui portofoliu metropolitan de proiecte strategice, structurat pe domenii de intervenție precum infrastructura de transport, energia, mobilitatea, mediul, sănătatea, educația, cultura, digitalizarea și dezvoltarea economică. Aceste proiecte vor constitui baza viitoarei Strategii de Dezvoltare Metropolitană și vor permite accesarea coordonată a fondurilor europene și naționale în perioada de programare 2027–2034 și ulterior.

Studiul propune, totodată, un model de guvernanță metropolitană modernă, bazat pe transparență, profesionalism, participare publică și management orientat spre performanță. Sunt analizate structurile instituționale ale Asociației, mecanismele de coordonare, monitorizare și evaluare, precum și sursele de finanțare și mecanismele de asigurare a sustenabilității financiare pe termen lung.

În elaborarea documentului au fost avute în vedere principiile dezvoltării teritoriale integrate promovate de Uniunea Europeană, obiectivele Politicii de Coeziune, ale Pactului Verde European, ale Agendei Teritoriale 2030 și ale Agendei Urbane pentru Uniunea Europeană, precum și cadrul legislativ național privind administrația publică locală, zonele metropolitane, amenajarea teritoriului și dezvoltarea regională.

Prin complexitatea analizelor, caracterul interdisciplinar și orientarea către implementare, prezentul studiu depășește semnificativ rolul unui simplu document justificativ pentru constituirea unei asociații de dezvoltare intercomunitară. El reprezintă un document strategic de referință, care poate fundamenta viitoarea „Strategie de Dezvoltare Metropolitană Deva-Valea Mureșului 2027–2040", Planul Metropolitan de Mobilitate Urbană Durabilă, Strategia Energetică Metropolitană, Planul de Investiții Metropolitan și celelalte documente de planificare necesare dezvoltării teritoriului.

În egală măsură, studiul demonstrează că Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului are potențialul de a deveni unul dintre cei mai importanți poli metropolitani ai României, valorificând poziția geografică strategică, infrastructurile existente, investițiile energetice, patrimoniul cultural și resursele umane ale județului Hunedoara.

Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" nu reprezintă doar un demers administrativ sau juridic, ci începutul unui proiect de transformare teritorială pe termen lung, construit pe cooperare, solidaritate și dezvoltare integrată. Prin această inițiativă, Municipiul Deva și comunitățile partenere își asumă rolul de promotori ai unui nou model de dezvoltare metropolitană, orientat către competitivitate economică, inovare, sustenabilitate și creșterea calității vieții.

Deva-Valea Mureșului își propune astfel să devină, până în anul 2040, un reper al dezvoltării metropolitane în România, un pol regional al energiei, logisticii, industriei și inovării, conectat la marile rețele economice și de transport europene și capabil să ofere generațiilor viitoare un teritoriu prosper, inteligent, verde și competitiv.

INTRODUCERE

Dezvoltarea teritorială a României traversează o etapă de transformare profundă, determinată de noile politici europene privind coeziunea teritorială, tranziția verde și digitală, creșterea competitivității economice și consolidarea rezilienței comunităților locale. În acest context, dezvoltarea metropolitană reprezintă unul dintre cele mai eficiente instrumente de organizare administrativă și de cooperare interinstituțională pentru valorificarea resurselor locale și atragerea investițiilor strategice.

Experiența europeană demonstrează că marile investiții publice și private sunt orientate cu prioritate către teritorii capabile să funcționeze integrat, depășind limitele administrative ale unei singure unități administrativ-teritoriale și dezvoltând mecanisme comune de planificare, mobilitate, infrastructură, servicii publice și dezvoltare economică.

Municipiul Deva, în calitate de municipiu reședință al județului Hunedoara, reprezintă principalul centru administrativ, instituțional și de servicii al județului, concentrând funcții publice, educaționale, medicale, culturale și economice cu influență asupra unui areal teritorial extins. Relațiile funcționale dezvoltate în timp cu Orașul Simeria și cu localitățile limitrofe au determinat apariția unei arii urbane integrate, caracterizată prin fluxuri permanente de populație, forță de muncă, servicii și activități economice.

În același timp, județul Hunedoara traversează una dintre cele mai importante perioade de transformare economică din ultimele decenii. Procesul de tranziție de la economia industrială tradițională către o economie bazată pe inovare, digitalizare, energie curată și servicii cu valoare adăugată ridicată generează oportunitatea construirii unui nou model de dezvoltare regională. Investițiile strategice din domeniul energetic, dezvoltarea infrastructurii de transport, apartenența județului la mecanismele europene dedicate tranziției juste și poziționarea pe principalele coridoare europene conferă teritoriului premise solide pentru afirmarea unui nou pol metropolitan competitiv.

În acest context este propusă constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**, structură de cooperare intercomunitară cu personalitate juridică, creată pentru coordonarea dezvoltării integrate a ariei funcționale din jurul Municipiului Deva.

Denumirea **„Deva-Valea Mureșului"** nu reprezintă doar o opțiune administrativă, ci exprimă identitatea istorică, culturală și economică a unui teritoriu profund legat de moștenirea Corvinilor și de evoluția istorică a județului Hunedoara. Totodată, această denumire oferă o identitate metropolitană distinctă, ușor recognoscibilă la nivel național și european, capabilă să susțină promovarea teritoriului și atragerea investițiilor.

Prezentul studiu are ca obiect fundamentarea oportunității constituirii **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**, prin analiza integrată a elementelor juridice, teritoriale, economice, financiare, instituționale și strategice care justifică asocierea unităților administrativ-teritoriale într-o structură metropolitană.

În etapa inițială, membrii fondatori ai asociației vor fi:

- Municipiul Deva;
- Orașul Simeria;

- Comuna Cârjiți, comună limitrofă Municipiului Deva.

Modelul propus are un caracter deschis și evolutiv. După constituire, asociația va putea fi extinsă prin aderarea altor unități administrativ-teritoriale aflate în aria funcțională metropolitană, în condițiile prevăzute de legislația aplicabilă și cu respectarea principiilor autonomiei locale, cooperării voluntare și interesului comun.

Obiectivul fundamental al constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului îl reprezintă dezvoltarea unui teritoriu competitiv, inteligent și sustenabil, capabil să coordoneze investițiile strategice în infrastructură, mobilitate, energie, digitalizare, inovare, educație, sănătate, protecția mediului și dezvoltare economică. Printr-o abordare integrată, zona metropolitană urmărește creșterea calității vieții locuitorilor, consolidarea coeziunii teritoriale și sporirea atractivității investiționale a întregii regiuni.

Studiul este elaborat în concordanță cu cadrul legislativ național privind organizarea administrației publice locale, cooperarea intercomunitară, amenajarea teritoriului și urbanismul, precum și cu obiectivele politicii de coeziune a Uniunii Europene pentru perioada de programare 2021–2027 și cu orientările strategice privind dezvoltarea teritorială până în anul 2040. Totodată, documentul urmărește corelarea cu strategiile și planurile relevante la nivel european, național, regional și județean, astfel încât viitoarea Zonă Metropolitană Deva-Valea Mureșului să devină un instrument eficient de guvernanță, planificare și implementare a proiectelor de interes comun.

Prin acest demers se propune crearea unui model modern de cooperare metropolitană, capabil să transforme Municipiul Deva și aria sa funcțională într-un **pol regional de dezvoltare**, inovare și competitivitate, contribuind la consolidarea poziției județului Hunedoara în cadrul Regiunii Vest și al rețelei de poli urbani ai României. În perspectivă, **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** își propune să devină un reper de bună practică în domeniul guvernanței metropolitane și al dezvoltării teritoriale integrate, valorificând patrimoniul istoric al regiunii și oportunitățile oferite de tranziția economică și energetică.

*

CAPITOLUL I - FUNDAMENTAREA STRATEGICĂ A ZONEI METROPOLITANE „DEVA-VALEA MUREȘULUI"

1.1. Considerații introductive

Transformările economice, sociale și teritoriale produse în ultimele decenii au modificat profund modul în care sunt organizate și administrate marile aglomerări urbane. Dezvoltarea economică nu mai poate fi analizată exclusiv în limitele administrative ale unei singure unități administrativ-teritoriale, ci trebuie abordată prin prisma ariilor funcționale, în care mobilitatea populației, infrastructura, economia și serviciile publice funcționează integrat.

În întreaga Uniune Europeană, dezvoltarea zonelor metropolitane reprezintă unul dintre principalele instrumente pentru consolidarea competitivității regionale, reducerea disparităților teritoriale și creșterea capacității de atragere a investițiilor. Politicile europene promovează cooperarea voluntară între autoritățile locale, dezvoltarea policentrică și guvernanța metropolitană, în vederea realizării unor proiecte integrate cu impact economic și social semnificativ.

În acest context, constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** reprezintă răspunsul firesc la evoluția relațiilor funcționale existente între Municipiul Deva și localitățile învecinate, precum și la necesitatea creării unui cadru instituțional capabil să coordoneze dezvoltarea integrată a acestui teritoriu.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este concepută ca un proiect strategic de interes regional, destinat să transforme nucleul urban Deva–Simeria–Cârjiți într-un pol metropolitan competitiv, inovator și sustenabil, capabil să valorifice oportunitățile generate de poziționarea geografică, infrastructura de transport, investițiile energetice și patrimoniul economic și cultural al județului Hunedoara.

1.2. Evoluția conceptului metropolitan în Europa

Conceptul de zonă metropolitană a evoluat ca răspuns la extinderea continuă a orașelor și la intensificarea relațiilor economice, sociale și funcționale dintre centrele urbane și localitățile periurbane. În prezent, marile aglomerări urbane europene sunt administrate prin mecanisme de cooperare care depășesc limitele administrative tradiționale și permit planificarea integrată a infrastructurii, transportului, dezvoltării economice și serviciilor publice.

În documentele strategice ale Uniunii Europene, dezvoltarea metropolitană este considerată un element esențial pentru implementarea politicii de coeziune, a tranziției verzi și digitale și pentru creșterea competitivității economice. Documente precum **Agenda Teritorială 2030**, **Agenda Urbană pentru Uniunea Europeană** și **Politica de Coeziune 2021–2027** promovează cooperarea intercomunitară și consolidarea ariilor urbane funcționale.

Experiența unor zone metropolitane consacrate, precum cele din Lyon, Stuttgart, Barcelona, Cluj-Napoca, Oradea sau Brașov, demonstrează că dezvoltarea metropolitană contribuie la atragerea investițiilor, optimizarea infrastructurilor, reducerea costurilor administrative și creșterea calității vieții.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului se înscrie în această tendință europeană și urmărește implementarea unui model modern de guvernanță metropolitană, adaptat specificului teritorial și economic al județului Hunedoara.

1.3. Rolul strategic al Municipiului Deva

Municipiul Deva reprezintă centrul administrativ, instituțional și economic al județului Hunedoara, exercitând funcții de polarizare asupra unui teritoriu extins. Statutul de municipiu reședință de județ îi conferă un rol esențial în furnizarea serviciilor publice, în coordonarea activităților administrative și în dezvoltarea economică regională.

Din perspectiva Legii nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, poziția Municipiului Deva prezintă o relevanță deosebită. Cadrul legislativ instituit prin această lege recunoaște rolul municipiilor reședință de județ în structurarea relațiilor funcționale cu unitățile administrativ-teritoriale din zona lor de influență și creează premisele organizării cooperării metropolitane în jurul acestor centre urbane.

În acest context, Deva nu reprezintă numai centrul administrativ al viitoarei structuri metropolitane, ci principalul său pol de servicii, ocupare, administrație și dezvoltare. Capacitatea municipiului de a concentra funcții publice și private cu adresabilitate supralocală generează relații funcționale care depășesc limitele sale administrativ-teritoriale și justifică abordarea dezvoltării la o scară teritorială mai largă.

Deva concentrează instituțiile administrației publice județene, principalele servicii medicale și educaționale, infrastructura culturală și o parte semnificativă a activităților comerciale și de servicii. Relațiile funcționale dezvoltate cu Orașul Simeria, Comuna Cârjiți și cu celelalte localități din aria sa de influență se materializează prin fluxuri cotidiene de populație și forță de muncă, accesarea serviciilor publice și private, deplasări pentru educație, sănătate, comerț și activități administrative, precum și prin relații economice și de mobilitate.

Constituirea unei structuri metropolitane în jurul Municipiului Deva permite astfel transpunerea într-un cadru instituțional a unor relații funcționale deja existente și creează instrumentul necesar pentru coordonarea politicilor și investițiilor care, prin natura și efectele lor, depășesc limitele unei singure unități administrativ-teritoriale. Planificarea teritorială, mobilitatea, infrastructura tehnico-edilitară, dezvoltarea economică, serviciile publice, protecția mediului și atragerea investițiilor pot fi abordate în acest mod la scara teritoriului funcțional.

În formula inițială Deva–Simeria–Cârjiți, Municipiul Deva îndeplinește, prin urmare, rolul de nucleu polarizator al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului, în jurul căruia se articulează funcțiile complementare ale celorlalte unități administrativ-teritoriale membre. Această poziționare este în concordanță cu logica dezvoltării metropolitane consacrată de Legea nr. 246/2022 și oferă fundamentul pentru dezvoltarea graduală a cooperării teritoriale și, în condițiile legii, pentru extinderea ulterioară a structurii metropolitane.

1.4. Avantajele competitive ale teritoriului

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului beneficiază de o serie de avantaje strategice care îi conferă un potențial ridicat de dezvoltare:

- amplasarea pe Coridorul Rin–Dunăre al rețelei europene TEN-T, cu acces direct la Autostrada A1 și la infrastructura feroviară modernizată;
- existența nodului feroviar strategic Simeria, unul dintre cele mai importante din România;
- proximitatea platformei energetice Mintia, aflată în proces de dezvoltare ca una dintre cele mai importante investiții energetice din țară;
- poziționarea în Regiunea Vest, una dintre cele mai dinamice regiuni economice ale României;
- disponibilitatea unor terenuri pentru dezvoltări industriale, logistice și investiționale;
- patrimoniul istoric și cultural reprezentat de Cetatea Devei, Castelul Corvinilor și alte obiective de interes regional;
- existența unei piețe regionale a muncii și a unui sistem educațional capabil să susțină dezvoltarea economică.

Aceste elemente oferă premise solide pentru transformarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului într-un pol metropolitan cu relevanță regională și națională.

1.5. Necesitatea constituirii Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului"

Constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului răspunde unor nevoi obiective generate de evoluția teritoriului:

- coordonarea investițiilor publice;
- dezvoltarea infrastructurilor integrate;

- gestionarea mobilității metropolitane;
- atragerea fondurilor europene și a investițiilor private;
- dezvoltarea economică coordonată;
- consolidarea capacității administrative;
- creșterea competitivității regionale;
- promovarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate.

În lipsa unei structuri de cooperare metropolitană, aceste obiective ar continua să fie abordate fragmentat, diminuând eficiența investițiilor și capacitatea de dezvoltare a întregului teritoriu.

1.6. Oportunitatea strategică

Momentul actual este favorabil constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului, având în vedere:

- implementarea investițiilor majore în sectorul energetic;
- dezvoltarea infrastructurii europene de transport;
- pregătirea viitorului cadru financiar multianual al Uniunii Europene;
- orientarea politicilor publice către dezvoltarea urbană integrată;
- necesitatea consolidării cooperării dintre autoritățile administrației publice locale.

Constituirea ADI „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" oferă cadrul instituțional necesar pentru valorificarea acestor oportunități și pentru pregătirea proiectelor strategice cu impact asupra întregului teritoriu.

1.7. Obiectivele strategice ale Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Obiectivele strategice urmărite prin constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului sunt:

- dezvoltarea unui pol metropolitan competitiv și inovator;
- consolidarea rolului Municipiului Deva ca centru regional;
- integrarea funcțională a infrastructurilor și serviciilor publice;
- dezvoltarea coridorului economic Deva–Mintia–Simeria;
- stimularea investițiilor și a inovării;
- creșterea mobilității și conectivității;
- îmbunătățirea calității vieții și a atractivității teritoriale;
- dezvoltarea unei guvernanțe metropolitane moderne și eficiente.

1.8. Concluzii

Analiza strategică evidențiază faptul că teritoriul format în jurul Municipiului Deva dispune de toate elementele necesare pentru constituirea unei zone metropolitane moderne: un centru urban polarizator, relații funcționale consolidate cu localitățile învecinate, infrastructuri de transport și energie de importanță națională, un potențial economic diversificat și o identitate istorică puternică.

Prin constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**, comunitățile locale vor beneficia de un instrument instituțional capabil să coordoneze dezvoltarea integrată a teritoriului, să faciliteze accesul la finanțări și să susțină implementarea unor proiecte strategice cu impact asupra competitivității, coeziunii teritoriale și calității vieții.

Acest demers reprezintă fundamentul unei viziuni pe termen lung, prin care „Deva-Valea Mureșului” poate deveni unul dintre principalii poli metropolitani ai României de Vest.

*

CAPITOLUL II - FUNDAMENTAREA JURIDICĂ ȘI CADRUL NORMATIV AL CONSTITUIRII ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI"

2.1. Considerații generale

Constituirea unei zone metropolitane reprezintă o formă modernă de cooperare interinstituțională între unitățile administrativ-teritoriale, fundamentată pe principiile autonomiei locale, descentralizării, subsidiarității și dezvoltării teritoriale integrate.

În România, cadrul juridic permite autorităților administrației publice locale să constituie, prin libera asociere, structuri de cooperare cu personalitate juridică, în vederea realizării unor obiective de interes comun care depășesc capacitatea administrativă și financiară a fiecărei unități administrativ-teritoriale analizate individual.

Constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** reprezintă expresia exercitării dreptului legal al unităților administrativ-teritoriale de a coopera în vederea dezvoltării integrate a teritoriului, a implementării proiectelor strategice și a creșterii competitivității economice și instituționale.

Prezentul capitol are rolul de a fundamenta din punct de vedere juridic oportunitatea și legalitatea constituirii Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului", prin analiza cadrului constituțional, legislativ și strategic aplicabil.

2.2. Fundamentul constituțional

Fundamentul constituțional al cooperării intercomunitare este reprezentat de principiile consacrate de **Constituția României**, republicată, care garantează autonomia locală, descentralizarea administrației publice și dreptul colectivităților locale de a-și gestiona interesele publice în condițiile legii.

Autonomia locală nu presupune izolare administrativă, ci dimpotrivă, permite și încurajează cooperarea dintre autoritățile administrației publice locale atunci când aceasta conduce la utilizarea eficientă a resurselor publice și la dezvoltarea comunităților.

Constituirea unei zone metropolitane reprezintă astfel o modalitate de exercitare a autonomiei locale prin cooperare voluntară, fără afectarea personalității juridice sau a competențelor fiecărei unități administrativ-teritoriale membre.

Acest mecanism răspunde și principiului subsidiarității, potrivit căruia deciziile trebuie adoptate la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean, în măsura în care acestea pot fi gestionate eficient.

2.3. Reglementarea juridică a zonelor metropolitane

Baza juridică principală privind constituirea zonei metropolitane este reprezentată de Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, act normativ care stabilește cadrul de organizare și funcționare al zonelor metropolitane din România.

Legea definește zona metropolitană ca o structură de cooperare constituită prin asocierea voluntară dintre municipiul reședință de județ și unitățile administrativ-teritoriale aflate în zona de influență a acestuia, în scopul dezvoltării teritoriale integrate.

Scopul acestei reglementări îl reprezintă:

- dezvoltarea integrată a teritoriului;
- coordonarea investițiilor publice;
- îmbunătățirea mobilității;
- dezvoltarea infrastructurilor;
- creșterea competitivității economice;
- accesarea fondurilor europene și naționale;
- dezvoltarea serviciilor publice comune.

În cazul prezentului studiu, Municipiul Deva îndeplinește condiția legală de municipiu reședință de județ, iar constituirea inițială împreună cu Orașul Simeria și Comuna Cârjiți respectă principiul cooperării voluntare prevăzut de lege.

Modelul propus permite extinderea ulterioară a asociației prin aderarea altor unități administrativ-teritoriale din aria funcțională metropolitană.

2.4. Codul administrativ și cooperarea intercomunitară

Cadrul general privind cooperarea dintre autoritățile administrației publice locale este reglementat de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019.

Codul administrativ consacră dreptul unităților administrativ-teritoriale de a se asocia în vederea realizării unor obiective comune și stabilește principiile care guvernează cooperarea interinstituțională.

Printre acestea se regăsesc:

- autonomia locală;
- descentralizarea;
- legalitatea;
- transparența;
- eficiența administrativă;
- responsabilitatea;
- cooperarea voluntară.

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" se va constitui în conformitate cu aceste principii, fără afectarea autonomiei administrative și patrimoniale a membrilor săi.

2.5. Regimul juridic al asociației

Din punct de vedere juridic, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va avea personalitate juridică de drept privat și utilitate publică, fiind constituită potrivit prevederilor Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, coroborate cu legislația specială privind dezvoltarea intercomunitară și zonele metropolitane.

Personalitatea juridică va permite:

- încheierea contractelor;
- administrarea patrimoniului propriu;
- accesarea finanțărilor;
- implementarea proiectelor;
- angajarea personalului;
- reprezentarea intereselor comune ale membrilor.

Asociația nu substituie autoritățile administrației publice locale, ci reprezintă instrumentul prin care acestea își exercită competențele comune în domeniile stabilite prin statut și acordul de asociere.

2.6. Compatibilitatea cu legislația privind amenajarea teritoriului

Constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului este compatibilă cu legislația privind amenajarea teritoriului și urbanismul, care promovează planificarea integrată și dezvoltarea echilibrată a teritoriului.

Zona metropolitană va constitui cadrul instituțional pentru:

- elaborarea strategiilor teritoriale integrate;
- coordonarea documentațiilor de urbanism;
- dezvoltarea infrastructurilor comune;
- corelarea investițiilor publice;
- protejarea patrimoniului natural și construit.

Prin această abordare se urmărește evitarea dezvoltării necorelate a localităților și utilizarea eficientă a resurselor teritoriale.

2.7. Compatibilitatea cu politicile Uniunii Europene

Constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului este în concordanță cu principalele politici și documente strategice europene privind dezvoltarea teritorială.

Acestea includ:

- Agenda Teritorială 2030;
- Agenda Urbană pentru Uniunea Europeană;

- Politica de Coeziune 2021–2027;
- Pactul Verde European;
- Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

Toate aceste documente promovează:

- dezvoltarea policentrică;
- cooperarea metropolitană;
- mobilitatea durabilă;
- infrastructurile inteligente;
- tranziția verde;
- digitalizarea administrației;
- dezvoltarea economică integrată.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului răspunde acestor orientări prin crearea unei structuri capabile să pregătească și să implementeze proiecte integrate cu impact regional.

2.8. Fundamentarea juridică a constituirii etapizate

Analiza cadrului normativ demonstrează că legislația nu impune constituirea unei zone metropolitane cu toate unitățile administrativ-teritoriale aflate în aria funcțională încă din etapa inițială.

Dimpotrivă, caracterul voluntar al asocierii permite constituirea nucleului metropolitan între autoritățile locale care își exprimă acordul de asociere și împărtășesc obiective comune de dezvoltare.

În consecință, prezentul studiu propune constituirea inițială a Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" între:

- Municipiul Deva;
- Orașul Simeria;
- Comuna Cârjiți, comună limitrofă Municipiului Deva.

Ulterior, pe măsura consolidării cooperării și a interesului manifestat de alte autorități publice locale, structura asociativă va putea fi extinsă prin aderarea succesivă a celorlalte unități administrativ-teritoriale aflate în aria funcțională metropolitană, în condițiile prevăzute de legislația aplicabilă și de statutul asociației.

Această abordare etapizată permite operaționalizarea rapidă a structurii metropolitane și dezvoltarea progresivă a cooperării teritoriale, fără a afecta legalitatea procesului de constituire.

2.9. Principiile juridice care guvernează Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului

Activitatea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va fi fundamentată pe următoarele principii:

- legalitatea;
- autonomia locală;
- cooperarea voluntară;
- subsidiaritatea;
- solidaritatea teritorială;
- transparența decizională;
- responsabilitatea administrativă;
- eficiența utilizării resurselor publice;
- dezvoltarea durabilă;
- coeziunea teritorială;
- participarea comunităților locale;
- egalitatea între membrii asociației.

Aceste principii vor sta la baza tuturor documentelor constitutive, a procesului decizional și a implementării proiectelor de interes metropolitan.

2.10. Concluzii

Analiza cadrului constituțional, legislativ și strategic demonstrează că înființarea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** este pe deplin compatibilă cu ordinea juridică din România și cu orientările Uniunii Europene privind dezvoltarea urbană și cooperarea intercomunitară.

Municipiul Deva, în calitate de municipiu reședință de județ, deține legitimitatea juridică pentru inițierea unui astfel de demers, iar asocierea voluntară cu Orașul Simeria și cu o comună limitrofă reprezintă o soluție legală, oportună și sustenabilă pentru constituirea nucleului metropolitan.

Din perspectiva juridică, modelul propus respectă principiile autonomiei locale și subsidiarității, oferind totodată flexibilitatea necesară extinderii progresive a asociației către celelalte unități administrativ-teritoriale din aria funcțională. Prin această abordare, **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** se configurează ca un instrument modern de guvernanță teritorială, capabil să asigure coordonarea dezvoltării integrate și implementarea proiectelor strategice de interes comun pentru întregul teritoriu metropolitan.

*

CAPITOLUL III - ANALIZA TERITORIALĂ ȘI DELIMITAREA ARIEI FUNCȚIONALE A ZONEI METROPOLITANE DEVA-VALEA MUREȘULUI

3.1. Considerații introductive

Dezvoltarea metropolitană reprezintă una dintre cele mai importante direcții ale politicilor europene de dezvoltare teritorială, având ca fundament existența unor relații funcționale consolidate între un centru urban polarizator și localitățile aflate în zona sa de influență.

Din această perspectivă, delimitarea unei zone metropolitane nu este determinată exclusiv de criterii administrative sau geografice, ci în principal de intensitatea relațiilor economice, sociale, instituționale și de mobilitate existente între comunitățile componente.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este concepută ca o structură teritorială funcțională organizată în jurul Municipiului Deva, municipiu reședință al județului Hunedoara, având rolul de a integra într-un sistem unitar dezvoltarea urbană, infrastructura, mobilitatea, economia și serviciile publice.

Analiza teritorială urmărește identificarea nucleului metropolitan, delimitarea ariei funcționale și justificarea extinderii progresive a acesteia, în concordanță cu principiile dezvoltării teritoriale integrate promovate la nivel european și național.

3.2. Poziționarea strategică a teritoriului

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este amplasată în partea centrală a județului Hunedoara, într-o poziție geografică favorabilă care îi conferă acces direct la principalele coridoare de transport ale României și Europei Centrale.

Teritoriul beneficiază de o conectivitate ridicată prin:

- Autostrada A1, parte a coridorului european Rin–Dunăre din rețeaua TEN-T;
- magistrala feroviară Curtici–Simeria–Brașov–București, modernizată în cadrul rețelei TEN-T;
- nodul feroviar Simeria, unul dintre cele mai importante centre de distribuție feroviară din România;
- proximitatea aeroporturilor internaționale din Sibiu și Timișoara;
- accesul facil către culoarele economice ale Regiunii Vest și ale Transilvaniei.

Această poziționare oferă Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului un avantaj competitiv major pentru dezvoltarea logistică, industrială și investițională.

3.3. Nucleul metropolitan

În conformitate cu prezentul studiu, nucleul inițial al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului este format din:

- Municipiul Deva;
- Orașul Simeria;

- Comuna Cârjiți, comună limitrofă Municipiului Deva.

Această formulă răspunde atât cerințelor de eficiență administrativă, cât și necesității operaționalizării rapide a mecanismelor de cooperare metropolitană.

Municipiul Deva reprezintă centrul administrativ, economic și instituțional al zonei, în timp ce Orașul Simeria completează funcțiile teritoriale prin rolul său logistic și feroviar. Comuna limitrofă contribuie la integrarea relațiilor periurbane și facilitează extinderea naturală a ariei metropolitane.

3.4. Aria funcțională metropolitană

Dincolo de nucleul fondator, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului se bazează pe existența unei arii funcționale mai extinse, caracterizată prin relații permanente de interdependență între Municipiul Deva și localitățile învecinate.

Această arie funcțională este definită prin:

- deplasările zilnice ale populației pentru muncă;
- accesul la serviciile medicale și educaționale;
- fluxurile comerciale;
- utilizarea comună a infrastructurilor;
- mobilitatea economică;
- relațiile administrative;
- cooperarea instituțională.

Aria funcțională metropolitană va constitui baza extinderii progresive a Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului", prin aderarea succesivă a unităților administrativ-teritoriale interesate.

3.5. Relațiile teritoriale existente

Analiza funcțională evidențiază existența unor relații consolidate între Municipiul Deva și localitățile limitrofe.

Aceste relații sunt determinate de:

- naveta zilnică a populației;
- utilizarea serviciilor medicale și educaționale din Municipiul Deva;
- activitățile comerciale;
- investițiile private;
- rețelele de utilități;
- infrastructura de transport;
- piața muncii.

Aceste fluxuri demonstrează existența unui teritoriu funcțional integrat, care depășește limitele administrative ale fiecărei unități administrativ-teritoriale.

3.6. Structura policentrică a dezvoltării

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului nu este concepută ca un model centralizat, ci ca un sistem policentric în care fiecare localitate își păstrează identitatea și funcțiile proprii.

Municipiul Deva va exercita funcțiile:

- administrative;
- instituționale;
- comerciale;
- educaționale;
- medicale;
- culturale.

Orașul Simeria va reprezenta principalul nod:

- logistic;
- feroviar;
- industrial;
- de distribuție.

Localitățile rurale vor contribui prin:

- dezvoltarea agriculturii moderne;
- turism;
- servicii;
- zone rezidențiale;
- investiții industriale și logistice;
- protecția mediului.

Această complementaritate reprezintă unul dintre principalele avantaje ale modelului metropolitan propus.

3.7. Delimitarea etapizată a zonei metropolitane

Prezentul studiu propune dezvoltarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului în trei etape succesive.

Etapa I – Constituirea nucleului metropolitan

Va include:

- Municipiul Deva;
- Orașul Simeria;
- Comuna Cârjiți.

Obiectivul acestei etape îl reprezintă înființarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară și operaționalizarea mecanismelor de cooperare.

Etapa a II-a – Extinderea ariei funcționale

Vor putea adera localitățile aflate în relații funcționale directe cu nucleul metropolitan, pe baza hotărârilor autorităților deliberative și în condițiile prevăzute de statutul asociației.

Etapa a III-a – Consolidarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Va urmări integrarea completă a întregii arii funcționale, dezvoltarea proiectelor strategice comune și consolidarea identității metropolitane.

3.8. Avantajele delimitării propuse

Modelul teritorial propus oferă multiple avantaje:

- flexibilitate administrativă;
- respectarea autonomiei locale;
- constituirea rapidă a ADI;
- posibilitatea aderării etapizate a altor localități;
- dezvoltarea proiectelor integrate;
- accesarea mai eficientă a fondurilor europene;
- coordonarea investițiilor publice;

- dezvoltarea unei identități teritoriale comune.

Prin această abordare este evitată rigiditatea unui model administrativ închis, fiind creat un mecanism adaptabil evoluției economice și teritoriale.

3.9. Corelarea cu documentele de planificare teritorială

Delimitarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului va fi corelată cu:

- Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN);
- Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Hunedoara (PATJ);
- Planul Urbanistic General al Municipiului Deva;
- documentațiile de urbanism ale unităților administrativ-teritoriale membre;
- strategiile de dezvoltare locală și județeană;
- programele de dezvoltare regională ale Regiunii Vest.

Această corelare va asigura coerența investițiilor și compatibilitatea cu politicile teritoriale naționale și europene.

3.10. Perspective de dezvoltare teritorială

În orizontul de planificare 2027–2040, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului are potențialul de a deveni unul dintre principalii poli de dezvoltare ai României de Vest.

Principalele direcții strategice sunt:

- consolidarea coridorului economic Deva–Mintia–Simeria;
- dezvoltarea unui hub logistic regional;
- valorificarea investițiilor energetice;
- dezvoltarea infrastructurilor inteligente;
- extinderea zonelor industriale și de servicii;
- dezvoltarea mobilității metropolitane;
- regenerarea urbană;
- protejarea patrimoniului natural și cultural;
- creșterea atractivității investiționale a întregului teritoriu.

3.11. Concluzii

Analiza teritorială demonstrează existența unei arii funcționale consolidate în jurul Municipiului Deva, caracterizată prin relații economice, sociale, instituționale și de mobilitate care justifică constituirea **Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului”**.

Modelul propus, bazat pe un nucleu metropolitan inițial format din Municipiul Deva, Orașul Simeria și o comună limitrofă, oferă flexibilitatea necesară unei dezvoltări etapizate și permite extinderea progresivă către celelalte unități administrativ-teritoriale din aria funcțională. Această abordare asigură un echilibru între eficiența administrativă, respectarea autonomiei locale și implementarea unei viziuni integrate de dezvoltare teritorială, capabile să transforme „Deva-Valea Mureșului” într-un pol metropolitan competitiv și sustenabil al Regiunii Vest.

*

CAPITOLUL IV - ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ ȘI COMPETITIVITATEA ZONEI METROPOLITANE „DEVA-VALEA MUREȘULUI"

4.1. Considerații introductive

Dezvoltarea economică reprezintă principalul motor al competitivității teritoriale și unul dintre argumentele fundamentale care justifică organizarea unei zone metropolitane. În economia contemporană, performanța unui teritoriu este determinată nu doar de dimensiunea populației sau de resursele naturale disponibile, ci și de capacitatea administrației publice și a mediului privat de a coopera pentru atragerea investițiilor, dezvoltarea infrastructurilor și stimularea inovării.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului se dezvoltă într-un context favorabil, caracterizat prin poziționarea strategică în vestul României, existența unor infrastructuri majore de transport și energie, precum și printr-o tradiție industrială puternică. Aceste elemente creează premisele constituirii unui pol metropolitan competitiv, capabil să genereze creștere economică și să contribuie la dezvoltarea întregului județ Hunedoara.

Analiza socio-economică urmărește evaluarea principalelor caracteristici economice ale teritoriului, identificarea avantajelor competitive și fundamentarea direcțiilor strategice de dezvoltare.

4.2. Profilul economic al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului concentrează funcții administrative, economice, comerciale, logistice și de servicii relevante la nivelul județului Hunedoara, profilul său rezultând din complementaritatea unităților administrativ-teritoriale care formează nucleul inițial al asocierii.

Municipiul Deva, în calitate de municipiu reședință de județ, reprezintă principalul pol administrativ, instituțional și de servicii al zonei metropolitane. Concentrarea instituțiilor publice, a serviciilor medicale, educaționale și culturale, precum și a unei părți importante a activităților comerciale și economice îi conferă rolul de centru polarizator al teritoriului metropolitan și de principal generator al fluxurilor cotidiene de populație, servicii și activități economice.

Orașul Simeria asigură o componentă complementară esențială prin poziția sa în sistemul de transport și prin funcția feroviară, la care se adaugă potențialul logistic, economic și de dezvoltare a activităților productive. Relația Deva–Simeria permite articularea unui coridor metropolitan de dezvoltare care combină funcțiile administrative și de servicii ale municipiului reședință de județ cu avantajele de conectivitate și accesibilitate ale Simeriei, creând premise pentru dezvoltarea logisticii, a mobilității integrate și pentru atragerea unor noi investiții.

Comuna Cârjiți introduce în structura metropolitană o componentă teritorială complementară, predominant rurală, aflată în relație funcțională directă cu Municipiul Deva. Proximitatea față de municipiul reședință de județ favorizează integrarea comunei în fluxurile de mobilitate, ocupare și servicii ale nucleului metropolitan, iar disponibilitatea teritorială și caracteristicile cadrului natural creează premise pentru dezvoltarea unor funcțiuni rezidențiale, turistice și recreative, precum și pentru activități economice compatibile cu specificul local.

În această configurație, Deva, Simeria și Cârjiți nu îndeplinesc funcții concurente, ci complementare: Deva asigură funcția de polarizare administrativă, instituțională, economică și de servicii, Simeria consolidează conectivitatea și dimensiunea logistică și productivă, iar Cârjiți completează structura prin componenta rurală, rezidențială și de valorificare durabilă a teritoriului. Complementaritatea celor trei unități administrativ-teritoriale constituie unul dintre argumentele pentru dezvoltarea unei structuri metropolitane integrate și pentru abordarea comună a investițiilor și politicilor de dezvoltare.

Împreună, cele trei localități generează un sistem economic complementar, caracterizat prin:

- diversificarea activităților economice;
- existența unei piețe regionale a muncii;
- acces la infrastructuri strategice;
- potențial investițional ridicat;
- relații comerciale consolidate cu celelalte localități din județ și din Regiunea Vest.

Acest profil economic constituie fundamentul dezvoltării viitorului pol metropolitan Deva-Valea Mureșului.

4.3. Structura economiei locale

Economia Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului este caracterizată printr-un grad ridicat de diversificare, fiind reprezentate sectoare economice precum:

- industrie prelucrătoare;
- producția și distribuția energiei;
- construcții;
- transport și logistică;
- comerț;
- servicii financiare;
- servicii administrative;
- tehnologia informației;
- turism;
- agricultură și industria alimentară.

Diversificarea economiei reduce vulnerabilitatea teritoriului la fluctuațiile economice și oferă premise pentru dezvoltarea unor ecosisteme economice reziliente și inovatoare.

În perspectivă, dezvoltarea investițiilor energetice și logistice va contribui la consolidarea sectoarelor cu valoare adăugată ridicată.

4.4. Piața muncii și capitalul economic

Municipiul Deva reprezintă principalul centru de ocupare a forței de muncă din județul Hunedoara, concentrând un număr semnificativ de instituții publice, operatori economici și furnizori de servicii.

Orașul Simeria completează piața muncii prin activitățile logistice, industriale și feroviare și prin relațiile funcționale dezvoltate cu Municipiul Deva.

Comuna Cârjiți, prin dimensiunea demografică redusă și proximitatea imediată față de Municipiul Deva, se integrează preponderent în piața muncii a acestuia, consolidând componenta funcțională urban–rurală a viitoarei zone metropolitane.

Principalele caracteristici ale pieței muncii sunt:

- mobilitate ridicată a forței de muncă;
- navetă zilnică între localități;
- complementaritate între sectoarele economice;
- necesitatea creșterii calificării profesionale;
- oportunități generate de noile investiții.

Constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului va permite dezvoltarea unor politici comune privind ocuparea forței de muncă, formarea profesională și atragerea specialiștilor.

4.5. Mediul antreprenorial și investițiile

Mediul antreprenorial constituie unul dintre principalele motoare ale dezvoltării economice.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului beneficiază de:

- existența unui număr important de întreprinderi mici și mijlocii;
- tradiție industrială;
- infrastructură de transport competitivă;
- acces la energie;
- disponibilitate de terenuri pentru investiții;
- apropierea de principalele piețe din vestul României.

În perioada următoare, dezvoltarea mediului de afaceri va putea fi stimulată prin:

- parcuri industriale;
- parcuri tehnologice;
- incubatoare de afaceri;
- centre de inovare;
- hub-uri digitale;
- facilități pentru investitori.

Aceste instrumente vor contribui la creșterea competitivității și la diversificarea economiei locale.

Investitorii urmăresc existența unei administrații eficiente și a unui teritoriu bine organizat.

Prin existența Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului se creează:

* o strategie unitară de dezvoltare;

* o promovare comună a oportunităților investiționale;

* infrastructuri planificate integrat;

* predictibilitate administrativă;

* reducerea timpilor necesari dezvoltării investițiilor.

Acest lucru contribuie la atragerea investițiilor industriale, logistice, energetice și de servicii.

4.6. Coridorul economic Deva-Valea Mureșului

Una dintre cele mai importante direcții strategice propuse prin prezentul studiu este dezvoltarea **Coridorului Economic Deva-Valea Mureșului**, structurat pe axa:

Deva – Mintia – Simeria

Acest coridor concentrează:

- infrastructura energetică;
- infrastructura feroviară;
- infrastructura rutieră;
- terenuri pentru investiții;
- platforme industriale;
- facilități logistice;
- servicii publice.

Coridorul Economic „Deva-Valea Mureșului" poate deveni principalul motor al dezvoltării economice a județului Hunedoara și unul dintre cele mai importante centre logistice și energetice ale României.

4.7. Competitivitatea metropolitană

Competitivitatea unui teritoriu este determinată de capacitatea acestuia de a atrage investiții, populație activă și proiecte inovatoare.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului beneficiază de multiple avantaje competitive:

- poziționare strategică în vestul României;
- acces la rețeaua TEN-T;
- Autostrada A1;
- nodul feroviar Simeria;

- investiția energetică Mintia;
- centru administrativ județean;
- patrimoniu cultural și turistic;
- resurse umane calificate;
- infrastructuri publice dezvoltate.

Aceste elemente permit poziționarea „Deva-Valea Mureșului" ca unul dintre cei mai competitivi poli urbani ai Regiunii Vest.

4.8. Specializarea inteligentă și economia viitorului

În concordanță cu politicile Uniunii Europene privind specializarea inteligentă (Smart Specialisation), Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului își poate orienta dezvoltarea către domenii cu valoare adăugată ridicată, precum:

- energie și tehnologii curate;
- hidrogen și combustibili alternativi;
- digitalizare;
- inteligență artificială;
- logistică inteligentă;
- producție industrială avansată;
- economie circulară;
- servicii tehnologice;
- cercetare și inovare.

Această orientare va permite creșterea productivității și dezvoltarea unui ecosistem economic competitiv la nivel european.

4.9. Perspective economice 2027–2040

Pe termen mediu și lung, dezvoltarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului va fi influențată de:

- investițiile energetice de la Mintia;
- extinderea infrastructurii TEN-T;
- dezvoltarea coridoarelor logistice;
- digitalizarea economiei;
- fondurile europene;
- tranziția verde;
- investițiile private;
- dezvoltarea industriilor inovatoare.

Scenariul strategic propus urmărește transformarea „Deva-Valea Mureșului" într-un centru regional al economiei verzi, al logisticii și al tehnologiilor avansate.

4.10. Impactul socio-economic al constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va genera efecte pozitive asupra întregului teritoriu, dintre care cele mai importante sunt:

- creșterea atractivității investiționale;
- dezvoltarea mediului antreprenorial;
- crearea de noi locuri de muncă;
- creșterea veniturilor locale;
- dezvoltarea infrastructurilor publice;
- îmbunătățirea serviciilor pentru populație;
- reducerea disparităților teritoriale;
- consolidarea cooperării dintre administrațiile publice locale;
- creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene.

Aceste efecte vor contribui la dezvoltarea unei economii metropolitane competitive și sustenabile.

4.11. Concluzii

Analiza socio-economică evidențiază faptul că **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**dispune de un potențial economic semnificativ, rezultat din complementaritatea funcțională dintre Municipiul Deva și Orașul Simeria, poziționarea strategică în rețeaua europeană de transport și existența unor investiții majore, în special în domeniul energetic.

Diversificarea structurii economice, existența unei piețe integrate a muncii și oportunitățile generate de Coridorul Economic „Deva-Valea Mureșului" creează premisele transformării acestui teritoriu într-un pol metropolitan competitiv al Regiunii Vest. Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară va permite coordonarea dezvoltării economice, atragerea investițiilor și implementarea unor proiecte integrate cu impact asupra competitivității, ocupării forței de muncă și creșterii calității vieții, consolidând rolul „Deva-Valea Mureșului" ca motor al dezvoltării județului Hunedoara și al economiei regionale.

*

CAPITOLUL V - „Deva-Valea Mureșului" – POL ENERGETIC, LOGISTIC ȘI INDUSTRIAL AL ROMÂNIEI

5.1. Considerații introductive

În contextul transformărilor economice și geopolitice din ultimele decenii, energia, logistica și industria reprezintă principalele motoare ale dezvoltării regionale și ale competitivității economice. Teritoriile care dispun de infrastructuri energetice performante, conectivitate ridicată și capacitate logistică devin poli de atragere a investițiilor și de generare a creșterii economice sustenabile.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului beneficiază de o combinație rar întâlnită de avantaje competitive: poziționare strategică pe principalele coridoare europene de transport, existența unuia dintre cele mai importante noduri feroviare din România, acces direct la infrastructura rutieră de mare viteză și proximitatea uneia dintre cele mai importante investiții energetice realizate în România în ultimele decenii – noua centrală electrică de la Mintia.

Aceste elemente creează premisele dezvoltării unui pol metropolitan energetic, logistic și industrial cu relevanță națională și europeană.

5.2. Poziționarea strategică în rețeaua europeană de transport

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este amplasată la intersecția unor infrastructuri strategice de transport care îi conferă un avantaj competitiv deosebit.

Printre acestea se numără:

- Autostrada A1, parte integrantă a Coridorului Rin–Dunăre din rețeaua TEN-T;
- magistralele feroviare electrificate care conectează vestul României cu Europa Centrală;
- nodul feroviar Simeria, unul dintre cele mai importante centre de distribuție feroviară din România;
- conexiunile rapide către aeroporturile internaționale din Sibiu și Timișoara;
- accesul facil către porturile dunărene și Portul Constanța prin infrastructura națională și europeană.

Această conectivitate transformă „Deva-Valea Mureșului" într-o platformă ideală pentru dezvoltarea activităților logistice și industriale.

5.3. Platforma energetică Mintia – motorul dezvoltării regionale

Investiția realizată la Mintia reprezintă unul dintre cele mai importante proiecte energetice aflate în implementare în România și în Europa de Sud-Est.

Noua centrală electrică, cu o capacitate proiectată de aproximativ **1.700–1.750 MW**, va avea un rol strategic în:

- consolidarea securității energetice naționale;
- echilibrarea Sistemului Electroenergetic Național;

- susținerea dezvoltării economice regionale;
- atragerea investițiilor industriale mari consumatoare de energie;
- dezvoltarea economiei verzi și a noilor tehnologii energetice.

Prezența acestei investiții conferă Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului un avantaj competitiv unic în România, transformând energia într-un factor determinant al dezvoltării teritoriale.

5.4. „Deva-Valea Mureșului" – viitor hub energetic al României

Din perspectiva dezvoltării strategice, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului are potențialul de a deveni unul dintre cele mai importante hub-uri energetice ale României.

Acest obiectiv poate fi realizat prin:

- valorificarea investiției Mintia;
- dezvoltarea infrastructurilor de transport al energiei;
- integrarea producției din surse regenerabile;
- dezvoltarea capacităților de stocare a energiei;
- promovarea hidrogenului verde;
- dezvoltarea rețelelor inteligente;
- atragerea investițiilor în tehnologii energetice inovatoare.

Prin aceste direcții, Deva-Valea Mureșului poate deveni un centru regional al tranziției energetice și al inovării.

5.5. Dezvoltarea unui hub logistic metropolitan

Poziționarea strategică a Municipiului Deva și a Orașului Simeria permite dezvoltarea unui hub logistic metropolitan de importanță regională.

Principalele avantaje sunt:

- acces direct la Autostrada A1;
- infrastructură feroviară modernizată;
- nod intermodal la Simeria;
- proximitatea marilor piețe din vestul României și Europa Centrală;
- disponibilitatea terenurilor pentru investiții logistice;
- acces la infrastructuri energetice performante.

Aceste elemente creează condițiile necesare pentru dezvoltarea unor terminale logistice moderne, centre de distribuție și platforme intermodale.

5.6. Dezvoltarea industrială integrată

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului dispune de premise favorabile pentru dezvoltarea unei noi generații de platforme industriale.

Direcțiile prioritare sunt:

- industria energetică;
- industria prelucrătoare;
- echipamente pentru energie regenerabilă;
- producție avansată;
- industria componentelor electrice;
- logistică industrială;
- economia circulară;
- reciclare și valorificarea resurselor;
- industrie digitală.

Se recomandă dezvoltarea unor parcuri industriale și tehnologice integrate, capabile să atragă investiții naționale și internaționale.

5.7. Economia verde și tranziția energetică

Politicile europene privind neutralitatea climatică oferă oportunități importante pentru dezvoltarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului.

Printre domeniile prioritare se numără:

- producția de energie cu emisii reduse;
- hidrogen verde;
- captarea și utilizarea carbonului;
- eficiență energetică;
- mobilitate electrică;
- producția de combustibili alternativi;
- digitalizarea sistemelor energetice.

Aceste investiții pot transforma Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului într-un model de dezvoltare metropolitană sustenabilă.

5.8. Centre de date și economia digitală

Disponibilitatea energiei electrice și poziționarea strategică oferă oportunități pentru dezvoltarea unor investiții în economia digitală.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului poate deveni atractivă pentru:

- centre de date;
- cloud computing;
- inteligență artificială;
- infrastructuri digitale;
- servicii IT;
- cercetare și inovare.

Dezvoltarea acestor activități contribuie la diversificarea economiei și la crearea unor locuri de muncă înalt calificate.

5.9. Coridorul Economic Deva-Valea Mureșului

Prezentul studiu propune instituționalizarea conceptului **Coridorul Economic Deva-Valea Mureșului**, axă strategică de dezvoltare cuprinsă între:

Deva – Mintia – Simeria

Acest coridor va concentra:

- investițiile energetice;
- infrastructurile logistice;
- zonele industriale;
- parcurile tehnologice;
- serviciile pentru investitori;
- centrele de cercetare și inovare;
- dezvoltările imobiliare destinate activităților economice.

Coridorul Economic „Deva-Valea Mureșului" va constitui principalul motor al dezvoltării metropolitane în următoarele decenii.

5.10. Direcții strategice de investiții

În vederea consolidării rolului metropolitan, se propun următoarele direcții strategice:

- dezvoltarea unui parc industrial metropolitan;
- realizarea unui terminal intermodal;
- dezvoltarea unei platforme logistice regionale;
- crearea unui parc tehnologic și de inovare;
- dezvoltarea infrastructurilor energetice inteligente;
- atragerea investițiilor în producție avansată;
- dezvoltarea economiei digitale;

- dezvoltarea centrelor de cercetare aplicată;
- stimularea parteneriatelor dintre administrație, universități și mediul privat.

5.11. Impactul economic și regional

Implementarea acestor direcții va genera efecte importante asupra dezvoltării economice:

- creșterea investițiilor private;
- dezvoltarea IMM-urilor;
- diversificarea economiei;
- crearea de locuri de muncă;
- creșterea veniturilor bugetelor locale;
- dezvoltarea serviciilor conexe;
- consolidarea poziției județului Hunedoara în economia Regiunii Vest;
- creșterea competitivității la nivel național.

Totodată, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va putea deveni un punct de referință pentru dezvoltarea industriei energetice și logistice din România.

5.12. Concluzii

Analiza evidențiază faptul că **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** beneficiază de un ansamblu unic de avantaje competitive, rezultat din convergența infrastructurilor energetice, logistice și industriale existente și planificate. Investiția strategică de la Mintia, poziționarea pe coridorul european TEN-T, nodul feroviar Simeria și accesul la Autostrada A1 creează premisele dezvoltării unui ecosistem economic integrat, capabil să atragă investiții de amploare și să stimuleze inovarea.

Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va permite coordonarea acestor investiții într-o viziune unitară, facilitând dezvoltarea **Coridorului Economic „Deva-Valea Mureșului"** și transformarea teritoriului într-un pol energetic, logistic și industrial de referință pentru România și Europa de Sud-Est. Prin valorificarea resurselor existente și orientarea către industriile viitorului, „Deva-Valea Mureșului" poate deveni unul dintre cele mai dinamice centre de dezvoltare metropolitană ale țării.

*

CAPITOLUL VI - INFRASTRUCTURA METROPOLITANĂ ȘI SERVICIILE PUBLICE INTEGRATE ÎN ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI

6.1. Considerații introductive

Calitatea infrastructurilor publice și nivelul de dezvoltare al serviciilor oferite populației reprezintă elemente esențiale în definirea competitivității unei zone metropolitane. În economia modernă, investițiile în infrastructură nu mai sunt analizate exclusiv din perspectiva utilităților publice, ci ca factori determinanți ai dezvoltării economice, ai atractivității investiționale și ai calității vieții.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului dispune de un sistem de infrastructuri publice construit în jurul Municipiului Deva, care exercită funcții administrative, educaționale, medicale și culturale asupra întregii arii funcționale. Orașul Simeria și localitățile limitrofe completează acest sistem prin infrastructurile locale și prin relațiile funcționale dezvoltate cu municipiul reședință de județ.

Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește integrarea și dezvoltarea coordonată a infrastructurilor și serviciilor publice, astfel încât acestea să răspundă nevoilor actuale și viitoare ale comunităților membre.

6.2. Principiile dezvoltării infrastructurii metropolitane

Dezvoltarea infrastructurilor în cadrul Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului se va fundamenta pe următoarele principii:

- dezvoltare integrată;
- eficiență economică;
- acces egal la servicii publice;
- sustenabilitate;
- digitalizare;
- reziliență;
- protecția mediului;
- cooperare interinstituțională;
- interoperabilitatea infrastructurilor.

Aplicarea acestor principii va permite reducerea costurilor de investiții și exploatare, creșterea calității serviciilor și utilizarea eficientă a fondurilor europene și naționale.

6.3. Infrastructura de alimentare cu apă și canalizare

Serviciile de alimentare cu apă și canalizare reprezintă una dintre componentele fundamentale ale infrastructurii metropolitane.

În prezent, Municipiul Deva și Orașul Simeria beneficiază de sisteme publice dezvoltate, însă există diferențe privind gradul de acoperire și nivelul de modernizare în localitățile limitrofe.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește:

- extinderea rețelelor de apă și canalizare;
- modernizarea infrastructurilor existente;
- reducerea pierderilor tehnologice;
- digitalizarea sistemelor de monitorizare;
- creșterea eficienței energetice a operatorilor;
- dezvoltarea unor investiții comune în infrastructura de utilități.

Obiectivul este asigurarea accesului uniform la servicii publice de calitate pentru întreaga populație metropolitană.

6.4. Infrastructura energetică metropolitană

Energia reprezintă unul dintre principalele avantaje competitive ale Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului.

Pe lângă investiția strategică de la Mintia, infrastructura metropolitană va urmări:

- dezvoltarea rețelelor electrice inteligente;
- creșterea capacității de distribuție;
- integrarea surselor regenerabile;
- dezvoltarea comunităților energetice;
- infrastructuri pentru hidrogen;
- sisteme moderne de iluminat public;
- eficiență energetică în clădirile publice.

„Deva-Valea Mureșului" își propune să devină primul pol metropolitan din România construit în jurul conceptului de energie inteligentă și sustenabilă.

6.5. Rețelele de gaze naturale și infrastructura termică

Extinderea și modernizarea rețelelor de gaze naturale constituie o prioritate pentru dezvoltarea economică și creșterea calității vieții.

Direcțiile strategice includ:

- extinderea rețelelor în zonele insuficient deservite;
- modernizarea infrastructurii existente;
- integrarea noilor tehnologii;
- dezvoltarea soluțiilor de încălzire eficiente;
- reducerea emisiilor de carbon.

Pe termen lung, infrastructura va putea integra combustibili alternativi și hidrogen, în concordanță cu obiectivele europene privind decarbonizarea.

6.6. Infrastructura educațională și dezvoltarea capitalului uman

Municipiul Deva reprezintă principalul centru educațional al județului Hunedoara, concentrând unități de învățământ preuniversitar și servicii educaționale cu impact metropolitan.

În cadrul Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului se propun:

- modernizarea infrastructurii școlare;
- dezvoltarea campusurilor educaționale;
- digitalizarea procesului educațional;
- dezvoltarea învățământului dual;
- parteneriate cu universități și mediul economic;
- centre de formare profesională pentru industriile viitorului.

Aceste investiții vor contribui la dezvoltarea unei forțe de muncă adaptate economiei moderne.

6.7. Infrastructura medicală și serviciile sociale

Accesul la servicii medicale moderne reprezintă o condiție esențială pentru dezvoltarea unei zone metropolitane.

Municipiul Deva concentrează principalele unități sanitare ale județului, exercitând o funcție polarizatoare asupra întregului teritoriu.

Prin Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului se propun:

- modernizarea infrastructurii spitalicești;
- dezvoltarea centrelor medicale de proximitate;
- digitalizarea serviciilor medicale;
- telemedicină;
- servicii integrate de asistență socială;
- dezvoltarea infrastructurilor pentru îngrijirea persoanelor vulnerabile.

Scopul este creșterea accesibilității și calității serviciilor medicale pentru întreaga populație metropolitană.

6.8. Infrastructura culturală, sportivă și recreativă

Calitatea vieții într-o zonă metropolitană este influențată și de accesul la infrastructuri culturale și recreative.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va urmări:

- modernizarea instituțiilor culturale;
- dezvoltarea centrelor comunitare;

- realizarea unui complex metropolitan pentru evenimente;
- dezvoltarea infrastructurilor sportive;
- amenajarea spațiilor verzi;
- dezvoltarea traseelor turistice și de agrement;
- valorificarea patrimoniului istoric și cultural.

Aceste investiții vor contribui la consolidarea identității metropolitane și la creșterea atractivității turistice.

6.9. Digitalizarea serviciilor publice

Transformarea digitală reprezintă una dintre direcțiile strategice ale dezvoltării „Deva-Valea Mureșului".

Se propune implementarea unui sistem metropolitan integrat care să includă:

- platformă digitală unică pentru serviciile publice;
- identitate digitală metropolitană;
- interoperabilitatea bazelor de date;
- arhivă electronică comună;
- sisteme GIS;
- management inteligent al infrastructurilor;
- platforme pentru participare publică;
- aplicații mobile pentru cetățeni.

Digitalizarea va reduce timpul de furnizare a serviciilor și va crește transparența administrației.

6.10. Infrastructura pentru investiții și dezvoltare economică

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va dezvolta infrastructuri dedicate investițiilor:

- parcuri industriale;
- parcuri logistice;
- incubatoare de afaceri;
- centre de inovare;
- parcuri tehnologice;
- spații pentru cercetare și dezvoltare;
- platforme pentru economia digitală.

Aceste investiții vor sprijini competitivitatea economică și atragerea capitalului privat.

6.11. Infrastructura verde și reziliența urbană

În contextul schimbărilor climatice, dezvoltarea infrastructurii verzi devine o prioritate strategică.

„Deva-Valea Mureșului" va promova:

- coridoare verzi metropolitane;
- perdele forestiere;
- extinderea spațiilor verzi urbane;
- soluții bazate pe natură;
- infrastructură albastru-verde;
- adaptarea la schimbările climatice;
- reducerea insulelor de căldură urbană;
- protejarea biodiversității.

Aceste măsuri contribuie la creșterea rezilienței și a calității mediului urban.

6.12. Concluzii

Analiza infrastructurii și a serviciilor publice evidențiază faptul că **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** dispune de premise solide pentru dezvoltarea unui sistem metropolitan integrat, bazat pe complementaritatea funcțiilor exercitate de Municipiul Deva, Orașul Simeria și localitățile din aria funcțională. Infrastructurile existente, împreună cu investițiile planificate în domeniul energiei, utilităților, educației, sănătății și digitalizării, pot constitui fundamentul unei dezvoltări teritoriale moderne și sustenabile.

Prin intermediul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va fi posibilă coordonarea strategică a investițiilor, standardizarea serviciilor publice și dezvoltarea unor proiecte integrate care depășesc limitele administrative ale fiecărei unități administrativ-teritoriale. În această viziune, infrastructura metropolitană nu reprezintă doar un ansamblu de utilități și echipamente publice, ci baza unei economii competitive, a unei administrații eficiente și a unei calități ridicate a vieții pentru întreaga comunitate metropolitană.

*

CAPITOLUL VII - MOBILITATE METROPOLITANĂ ȘI CONECTIVITATE EUROPEANĂ ÎN ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI

7.1. Considerații introductive

Mobilitatea reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai dezvoltării metropolitane moderne. Capacitatea unui teritoriu de a asigura deplasarea rapidă, sigură și sustenabilă a persoanelor și mărfurilor influențează direct competitivitatea economică, atractivitatea investițională, accesul la servicii publice și calitatea vieții.

În prezent, dezvoltarea metropolitană nu mai poate fi concepută fără un sistem integrat de mobilitate care să conecteze eficient localitățile componente, infrastructurile strategice și principalele centre economice. În acest sens, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"urmărește realizarea unui sistem metropolitan modern, bazat pe intermodalitate, digitalizare și mobilitate durabilă, în deplină concordanță cu obiectivele Uniunii Europene privind reducerea emisiilor de carbon și dezvoltarea transportului inteligent.

Municipiul Deva, împreună cu Orașul Simeria și localitățile din aria funcțională, beneficiază de o poziționare strategică pe unul dintre cele mai importante coridoare europene de transport, ceea ce conferă viitoarei zone metropolitane premise excepționale pentru dezvoltarea unui sistem integrat de mobilitate.

7.2. Poziționarea strategică în rețeaua europeană de transport

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este situată pe unul dintre cele mai importante axe de circulație ale Europei Centrale și de Sud-Est, beneficiind de conectivitate rutieră și feroviară de nivel european.

Principalele elemente de conectivitate sunt:

- Autostrada A1, parte a Coridorului Rin–Dunăre al rețelei TEN-T;
- magistrala feroviară Curtici – Simeria – Brașov – București;
- nodul feroviar Simeria;
- conexiunile rapide către municipiile Sibiu, Alba Iulia, Arad, Timișoara și Cluj-Napoca;
- accesul către aeroporturile internaționale Sibiu și Timișoara.

Această poziționare permite integrarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului în fluxurile economice europene și facilitează dezvoltarea unui sistem metropolitan competitiv.

7.3. Mobilitatea actuală în aria funcțională

Analiza mobilității evidențiază existența unor fluxuri zilnice importante între Municipiul Deva și localitățile învecinate.

Aceste deplasări sunt generate de:

- naveta către locurile de muncă;
- accesul la unitățile de învățământ;

- serviciile medicale;
- activitățile comerciale;
- instituțiile publice;
- activitățile culturale și sportive.

Creșterea continuă a acestor fluxuri justifică dezvoltarea unui sistem metropolitan integrat de transport și mobilitate.

7.4. Sistemul metropolitan de transport public

Unul dintre principalele obiective ale Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului îl reprezintă dezvoltarea unui sistem unic de transport public metropolitan.

Acesta va urmări:

- integrarea transportului urban și periurban;
- introducerea unui sistem tarifar unic;
- bilete și abonamente metropolitane;
- coordonarea traseelor;
- sincronizarea orarelor;
- digitalizarea serviciilor de transport;
- utilizarea vehiculelor cu emisii reduse.

Prin această abordare, locuitorii vor beneficia de servicii moderne, accesibile și eficiente.

7.5. Trenul Metropolitan Deva-Valea Mureșului

Având în vedere existența infrastructurii feroviare și rolul strategic al nodului Simeria, prezentul studiu propune analizarea oportunității dezvoltării unui **Tren Metropolitan Deva-Valea Mureșului**, care să asigure legături rapide între Municipiul Deva, Orașul Simeria și localitățile din aria funcțională.

Obiectivele principale sunt:

- reducerea timpilor de deplasare;
- diminuarea traficului rutier;
- reducerea emisiilor de carbon;
- creșterea atractivității transportului public;
- conectarea principalelor zone rezidențiale și industriale.

Implementarea unui astfel de sistem va fi condiționată de realizarea unor studii de fezabilitate și de identificarea surselor de finanțare, dar reprezintă o direcție strategică de dezvoltare pentru orizontul 2030–2040.

7.6. Infrastructura rutieră metropolitană

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește dezvoltarea unei infrastructuri rutiere integrate, care să asigure conectivitatea eficientă între toate localitățile membre.

Prioritățile sunt:

- modernizarea drumurilor de legătură;
- creșterea siguranței circulației;
- eliminarea punctelor de congestie;
- realizarea variantelor de ocolire acolo unde este necesar;
- dezvoltarea infrastructurilor pentru transportul greu;
- conectarea zonelor industriale și logistice.

Aceste investiții vor contribui la fluidizarea traficului și la creșterea competitivității economice.

7.7. Mobilitatea verde și transportul alternativ

În conformitate cu obiectivele Pactului Verde European, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va promova dezvoltarea mobilității durabile.

Direcțiile prioritare sunt:

- autobuze electrice;
- infrastructură pentru vehicule electrice;
- stații de încărcare;
- piste pentru biciclete;
- trasee pietonale;
- sisteme de bike-sharing;
- sisteme de mobilitate partajată;
- transport public cu emisii reduse.

Aceste măsuri contribuie la reducerea poluării și la îmbunătățirea calității vieții.

7.8. Digitalizarea mobilității

Transformarea digitală a transportului metropolitan reprezintă o condiție esențială pentru creșterea eficienței.

Se propune implementarea:

- sistemelor inteligente de management al traficului;
- semaforizării adaptive;
- platformelor digitale pentru transport public;

- aplicațiilor mobile pentru utilizatori;
- monitorizării în timp real a vehiculelor;
- sistemelor integrate de ticketing electronic;
- analizelor de trafic bazate pe date.

Aceste soluții vor permite optimizarea circulației și reducerea timpilor de deplasare.

7.9. Coridoarele metropolitane de dezvoltare

Mobilitatea va susține dezvoltarea următoarelor coridoare strategice:

- Coridorul Economic Deva – Mintia – Simeria;
- Coridorul Logistic Metropolitan;
- Coridorul Energetic Deva-Valea Mureșului;
- Coridorul Verde al râului Mureș;
- Coridorul Turistic Deva-Valea Mureșului.

Aceste axe vor integra infrastructurile de transport, investițiile economice și dezvoltarea urbană într-o viziune unitară.

7.10. Conectivitatea europeană

Prin infrastructurile existente și cele propuse, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va fi conectată direct la principalele rețele europene de transport.

Acest lucru va permite:

- dezvoltarea comerțului internațional;
- atragerea investițiilor străine;
- dezvoltarea logisticii regionale;
- creșterea competitivității economice;
- integrarea în lanțurile europene de aprovizionare;
- dezvoltarea turismului și a mobilității profesionale.

Conectivitatea europeană reprezintă unul dintre cele mai importante avantaje competitive ale Deva-Valea Mureșului.

7.11. Obiective strategice pentru perioada 2027–2040

În vederea dezvoltării unui sistem metropolitan performant de mobilitate, se propun următoarele obiective:

- realizarea unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă Metropolitan (PMUD-M);
- integrarea transportului public la nivel metropolitan;

- dezvoltarea sistemului de transport Metropolitan Deva-Valea Mureșului, în funcție de rezultatele studiilor de oportunitate și fezabilitate;
- dezvoltarea infrastructurii pentru mobilitate electrică;
- extinderea rețelei de piste pentru biciclete;
- implementarea sistemelor inteligente de transport (ITS);
- dezvoltarea unui centru metropolitan de management al traficului;
- creșterea conectivității dintre zonele rezidențiale, industriale și logistice;
- reducerea emisiilor generate de transport și creșterea ponderii mobilității sustenabile.

7.12. Concluzii

Mobilitatea și conectivitatea reprezintă unul dintre principalele avantaje competitive ale **Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului**, datorită amplasării pe coridorul european Rin–Dunăre, accesului la Autostrada A1 și existenței nodului feroviar strategic Simeria. Aceste infrastructuri creează condițiile necesare pentru dezvoltarea unui sistem metropolitan integrat, capabil să răspundă atât nevoilor populației, cât și cerințelor mediului economic.

Prin constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va putea fi realizată o planificare unitară a mobilității, cu accent pe transport public integrat, mobilitate verde, digitalizare și conectivitate europeană. Implementarea acestor măsuri va contribui la reducerea timpilor de deplasare, creșterea accesibilității și consolidarea rolului „Deva-Valea Mureșului" ca pol metropolitan modern și competitiv în Regiunea Vest.

*

CAPITOLUL VIII - DEMOGRAFIE, CAPITAL UMAN ȘI CALITATEA VIEȚII ÎN ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI

8.1. Considerații introductive

Capitalul uman reprezintă cea mai importantă resursă a unei zone metropolitane. Dincolo de infrastructură, investiții și dezvoltare economică, succesul unui teritoriu este determinat de capacitatea sa de a atrage, păstra și valorifica resursa umană, de a oferi servicii publice de calitate și de a crea un mediu atractiv pentru locuire, educație, muncă și dezvoltare personală.

În ultimele decenii, județul Hunedoara s-a confruntat cu transformări demografice importante, generate de restructurarea economică, migrația populației și îmbătrânirea demografică. Aceste evoluții impun o abordare metropolitană integrată, orientată către revitalizarea comunităților locale, creșterea atractivității teritoriului și dezvoltarea unui ecosistem favorabil investițiilor și capitalului uman.

Prin constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**, autoritățile administrației publice locale își propun dezvoltarea unor politici comune în domeniul educației, sănătății, ocupării forței de muncă, incluziunii sociale și calității vieții, contribuind la transformarea teritoriului într-un spațiu metropolitan competitiv și atractiv.

8.2. Profilul demografic al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este caracterizată prin existența unui nucleu urban format în jurul Municipiului Deva, completat de Orașul Simeria și de localitățile din aria funcțională.

Municipiul Deva concentrează cea mai mare parte a populației urbane, a locurilor de muncă și a serviciilor publice, exercitând o influență directă asupra localităților limitrofe.

Din punct de vedere demografic, principalele caracteristici ale teritoriului sunt:

- distribuție echilibrată între mediul urban și cel rural;
- mobilitate zilnică ridicată a populației;
- relații funcționale consolidate între localități;
- tendință de îmbătrânire demografică;
- migrație externă și internă;
- necesitatea atragerii populației tinere și active.

Aceste evoluții justifică adoptarea unor politici metropolitane integrate privind dezvoltarea capitalului uman.

8.3. Evoluția populației și tendințele demografice

Evoluția populației influențează direct dezvoltarea economică și sustenabilitatea serviciilor publice.

Principalele tendințe identificate sunt:

- reducerea natalității;

- creșterea ponderii populației vârstnice;
- migrația către centre economice mai dezvoltate;
- deficit de forță de muncă în anumite sectoare;
- creșterea mobilității populației.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește diminuarea acestor efecte prin dezvoltarea unui teritoriu competitiv, capabil să ofere oportunități economice și sociale atractive.

8.4. Educația și dezvoltarea competențelor

Educația reprezintă principalul instrument pentru dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității economice.

Municipiul Deva concentrează principalele unități de învățământ ale județului, asigurând accesul populației la servicii educaționale diversificate.

În cadrul Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului se propun următoarele direcții strategice:

- modernizarea infrastructurii școlare;
- digitalizarea procesului educațional;
- dezvoltarea învățământului dual;
- consolidarea parteneriatelor dintre școli și mediul economic;
- dezvoltarea centrelor de formare profesională;
- susținerea educației continue;
- promovarea competențelor digitale și tehnologice.

Aceste măsuri vor contribui la pregătirea unei forțe de muncă adaptate cerințelor economiei viitorului.

8.5. Piața muncii și ocuparea forței de muncă

Piața muncii din Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este influențată de diversificarea economiei și de investițiile strategice în domeniul energetic, logistic și industrial.

Obiectivele strategice sunt:

- crearea de locuri de muncă stabile;
- atragerea specialiștilor;
- reducerea șomajului;
- stimularea antreprenoriatului;
- dezvoltarea competențelor profesionale;
- integrarea tinerilor pe piața muncii;
- sprijinirea reconversiei profesionale.

Constituirea zonei metropolitane va permite dezvoltarea unor politici comune privind ocuparea forței de muncă și adaptarea calificărilor la nevoile mediului economic.

8.6. Sănătatea și bunăstarea populației

Accesul la servicii medicale de calitate reprezintă un element esențial al dezvoltării metropolitane.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește:

- modernizarea infrastructurii medicale;
- dezvoltarea medicinei comunitare;
- extinderea serviciilor preventive;
- digitalizarea serviciilor medicale;
- dezvoltarea telemedicinei;
- creșterea accesului populației rurale la servicii specializate;
- integrarea serviciilor sociale și medicale.

Aceste măsuri vor contribui la îmbunătățirea stării de sănătate a populației și la reducerea inegalităților teritoriale.

8.7. Locuirea și dezvoltarea comunităților

Calitatea locuirii reprezintă un factor determinant al atractivității teritoriale.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește:

- dezvoltarea cartierelor rezidențiale moderne;
- regenerarea zonelor urbane;
- reabilitarea fondului construit;
- creșterea eficienței energetice a locuințelor;
- dezvoltarea infrastructurilor de cartier;
- extinderea spațiilor verzi;
- dezvoltarea locuințelor pentru tineri și specialiști.

Aceste investiții vor contribui la creșterea calității vieții și la atragerea populației active.

8.8. Incluziunea socială și egalitatea de șanse

Dezvoltarea metropolitană trebuie să urmărească reducerea disparităților sociale și teritoriale.

În acest sens, „Deva-Valea Mureșului" își propune:

- combaterea excluziunii sociale;
- sprijinirea grupurilor vulnerabile;
- dezvoltarea serviciilor sociale integrate;

- promovarea egalității de șanse;
- integrarea persoanelor cu dizabilități;
- susținerea comunităților defavorizate;
- creșterea accesului la educație și sănătate.

Aceste politici vor contribui la dezvoltarea unei comunități incluzive și echitabile.

8.9. Cultura, identitatea și patrimoniul metropolitan

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului beneficiază de un patrimoniu istoric și cultural remarcabil, care constituie unul dintre principalele elemente ale identității teritoriale.

Strategia metropolitană urmărește:

- promovarea și valorificarea Cetății Devei și a patrimoniului județului Hunedoara;
- dezvoltarea infrastructurii culturale;
- organizarea de evenimente metropolitane;
- promovarea identității „Deva-Valea Mureșului" la nivel național și european;
- dezvoltarea industriilor culturale și creative.

Patrimoniul cultural devine astfel un factor de coeziune și dezvoltare economică.

8.10. Calitatea vieții și atractivitatea metropolitană

Calitatea vieții reprezintă obiectivul final al tuturor politicilor de dezvoltare metropolitană.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește crearea unui teritoriu caracterizat prin:

- servicii publice performante;
- infrastructuri moderne;
- mediu curat;
- mobilitate eficientă;
- oportunități economice;
- siguranță publică;
- acces la cultură și recreere;
- administrație digitalizată;
- comunități active și participative.

Prin integrarea acestor elemente, „Deva-Valea Mureșului" își propune să devină unul dintre cele mai atractive teritorii pentru locuire și investiții din Regiunea Vest.

8.11. Obiective strategice privind capitalul uman

Pentru perioada 2027–2040 se propun următoarele obiective:

- creșterea atractivității pentru populația tânără;
- reducerea migrației;
- dezvoltarea învățământului adaptat economiei viitorului;
- creșterea gradului de ocupare;
- dezvoltarea serviciilor sociale și medicale;
- consolidarea identității metropolitane;
- stimularea participării civice;
- creșterea calității vieții;
- dezvoltarea comunităților inteligente.

Aceste obiective vor fi monitorizate prin indicatori de performanță integrați în Strategia de Dezvoltare Metropolitană Deva-Valea Mureșului.

8.12. Concluzii

Analiza demografică și a capitalului uman evidențiază faptul că **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** dispune de resurse importante pentru dezvoltarea unui teritoriu competitiv, însă se confruntă și cu provocări specifice proceselor de tranziție demografică și economică. Consolidarea cooperării dintre unitățile administrativ-teritoriale va permite elaborarea unor politici integrate privind educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea, incluziunea socială și dezvoltarea comunităților locale.

Prin constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului", capitalul uman va deveni principalul vector al dezvoltării teritoriale, iar investițiile în educație, competențe, sănătate și calitatea vieții vor susține transformarea regiunii într-un pol metropolitan atractiv, inovator și rezilient. Viziunea „Deva-Valea Mureșului" pune cetățeanul în centrul procesului de dezvoltare, urmărind crearea unei comunități prospere, incluzive și pregătite să răspundă provocărilor economiei și societății viitorului.

*

CAPITOLUL IX - MEDIUL, RESURSELE NATURALE ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ A ZONEI METROPOLITANE DEVA-VALEA MUREȘULUI

9.1. Considerații introductive

Protecția mediului și utilizarea responsabilă a resurselor naturale reprezintă componente fundamentale ale dezvoltării teritoriale moderne. În contextul schimbărilor climatice, al tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și al obiectivelor asumate la nivel european privind neutralitatea climatică până în anul 2040, administrațiile publice locale sunt chemate să adopte politici integrate care să asigure un echilibru între dezvoltarea economică și conservarea patrimoniului natural.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului beneficiază de un patrimoniu natural valoros, de resurse naturale importante și de un cadru geografic favorabil dezvoltării durabile. Poziționarea în bazinul râului Mureș, proximitatea Munților Poiana Ruscă și a Munților Apuseni, existența terenurilor agricole, a fondului forestier și a unor importante resurse energetice oferă premisele dezvoltării unui model metropolitan bazat pe sustenabilitate și reziliență.

Prezentul capitol analizează resursele naturale ale teritoriului, principalele provocări de mediu și direcțiile strategice necesare pentru transformarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului într-un teritoriu verde, inteligent și rezilient.

9.2. Cadrul natural al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului este situată într-un teritoriu caracterizat printr-o diversitate geografică și peisagistică remarcabilă.

Elementele definitorii ale cadrului natural sunt:

- râul Mureș, principalul curs de apă al regiunii;
- culoarul depresionar Deva–Simeria;
- zonele colinare și piemontane;
- apropierea masivelor montane;
- suprafețele agricole fertile;
- fondul forestier;
- biodiversitatea specifică regiunii.

Aceste caracteristici oferă oportunități importante pentru dezvoltarea unui teritoriu metropolitan echilibrat și atractiv.

9.3. Resursele naturale și utilizarea sustenabilă a acestora

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului dispune de resurse naturale care pot constitui suport pentru dezvoltarea economică, cu respectarea principiilor dezvoltării durabile.

Principalele categorii de resurse sunt:

- resurse de apă;

- terenuri agricole;
- fond forestier;
- resurse energetice;
- materiale de construcții;
- biodiversitate;
- peisaj natural și patrimoniu geologic.

Valorificarea acestor resurse trebuie realizată în condiții de eficiență economică și protecție a mediului, evitând supraexploatarea și degradarea capitalului natural.

9.4. Protecția biodiversității și a patrimoniului natural

Conservarea biodiversității reprezintă o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă a teritoriului.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va urmări:

- protejarea ecosistemelor naturale;
- conservarea habitatelor și speciilor de interes comunitar;
- dezvoltarea coridoarelor ecologice;
- protecția fondului forestier;
- gestionarea durabilă a resurselor naturale;
- integrarea obiectivelor de mediu în planificarea teritorială.

Aceste măsuri contribuie la menținerea echilibrului ecologic și la creșterea rezilienței teritoriului.

9.5. Adaptarea la schimbările climatice

Schimbările climatice generează riscuri crescute pentru comunități, infrastructuri și economie.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului își propune elaborarea și implementarea unui Plan Metropolitan de Adaptare la Schimbările Climatice, care va include:

- evaluarea vulnerabilităților climatice;
- măsuri de reducere a riscului de inundații;
- combaterea efectelor secetei;
- reducerea insulelor de căldură urbană;
- extinderea spațiilor verzi;
- soluții bazate pe natură;
- creșterea rezilienței infrastructurilor critice.

Prin aceste măsuri se urmărește protejarea populației și a investițiilor pe termen lung.

9.6. Economia circulară și managementul deșeurilor

Economia circulară reprezintă unul dintre pilonii dezvoltării durabile.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va promova:

- reducerea cantităților de deșeuri generate;
- colectarea separată eficientă;
- reciclarea și reutilizarea materialelor;
- dezvoltarea infrastructurilor pentru economia circulară;
- valorificarea energetică a deșeurilor în condițiile legii;
- digitalizarea sistemelor de management al deșeurilor.

Obiectivul este reducerea consumului de resurse și creșterea eficienței utilizării acestora.

9.7. Calitatea aerului, apei și solului

Protecția factorilor de mediu reprezintă o responsabilitate comună a tuturor autorităților publice.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește:

- monitorizarea permanentă a calității aerului;
- reducerea emisiilor provenite din transport și industrie;
- protejarea resurselor de apă;
- prevenirea poluării solului;
- refacerea terenurilor degradate;
- dezvoltarea unor sisteme moderne de monitorizare a mediului.

Aceste măsuri vor contribui la îmbunătățirea calității vieții și la protejarea sănătății populației.

9.8. Infrastructura verde și albastră

În vederea creșterii rezilienței climatice și a atractivității teritoriului, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va dezvolta o infrastructură verde și albastră integrată.

Aceasta va include:

- coridoare verzi metropolitane;
- amenajarea malurilor râului Mureș;
- parcuri urbane și periurbane;
- păduri urbane;
- perdele forestiere de protecție;
- rețele ecologice;
- spații publice verzi;

- trasee recreative și ecoturistice.

Infrastructura verde va fi tratată ca o componentă strategică a dezvoltării teritoriale, la același nivel de importanță cu infrastructura de transport sau de utilități.

9.9. Energia verde și neutralitatea climatică

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului își propune să contribuie activ la obiectivele europene privind neutralitatea climatică.

Direcțiile strategice sunt:

- creșterea ponderii energiei regenerabile;
- dezvoltarea comunităților energetice;
- eficiența energetică a clădirilor;
- iluminat public inteligent;
- mobilitate electrică;
- hidrogen și combustibili alternativi;
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- promovarea construcțiilor sustenabile.

Prin aceste măsuri, „Deva-Valea Mureșului" urmărește reducerea amprentei de carbon și dezvoltarea unui model metropolitan verde.

9.10. Educația pentru dezvoltare durabilă

Schimbarea comportamentelor privind protecția mediului presupune implicarea activă a comunității.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va promova:

- programe de educație ecologică;
- campanii de conștientizare;
- implicarea școlilor și universităților;
- parteneriate cu organizații neguvernamentale;
- voluntariat pentru protecția mediului;
- participarea cetățenilor la proiectele de regenerare urbană și protecție a naturii.

Educația pentru dezvoltare durabilă reprezintă o investiție pe termen lung în responsabilitatea comunitară.

9.11. Obiective strategice pentru perioada 2027–2040

Pentru perioada de planificare se propun următoarele obiective:

- dezvoltarea unei zone metropolitane neutre climatic pe termen lung;

- creșterea suprafețelor de spații verzi;
- protejarea resurselor naturale;
- dezvoltarea economiei circulare;
- reducerea emisiilor de carbon;
- adaptarea la schimbările climatice;
- modernizarea infrastructurilor de mediu;
- digitalizarea monitorizării factorilor de mediu;
- dezvoltarea infrastructurii verzi și albastre;
- integrarea principiilor dezvoltării durabile în toate politicile publice metropolitane.

9.12. Concluzii

Analiza mediului și a resurselor naturale evidențiază faptul că **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** dispune de un capital natural valoros, care poate constitui unul dintre principalele avantaje competitive ale dezvoltării sale viitoare. Protejarea biodiversității, utilizarea responsabilă a resurselor, adaptarea la schimbările climatice și dezvoltarea infrastructurii verzi reprezintă condiții esențiale pentru asigurarea unei dezvoltări economice sustenabile și a unei calități ridicate a vieții.

Prin constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului", politicile de mediu vor putea fi coordonate la nivel metropolitan, depășind limitele administrative ale fiecărei unități administrativ-teritoriale și facilitând implementarea unor proiecte integrate cu impact regional. Viziunea „Deva-Valea Mureșului" urmărește transformarea teritoriului într-un model de dezvoltare durabilă, în care protecția mediului, competitivitatea economică și bunăstarea comunităților se susțin reciproc, contribuind la consolidarea unui pol metropolitan verde, rezilient și pregătit pentru provocările viitorului.

*

CAPITOLUL X - GUVERNANȚA METROPOLITANĂ ȘI ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ A ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI"

10.1. Considerații introductive

Succesul unei zone metropolitane este determinat nu doar de resursele economice, poziționarea geografică sau infrastructurile existente, ci și de existența unui model eficient de guvernanță. În toate statele europene, dezvoltarea metropolitană s-a bazat pe instituții capabile să coordoneze politici publice comune, să gestioneze investiții strategice și să asigure cooperarea permanentă între autoritățile administrației publice locale.

În acest context, constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** reprezintă principalul instrument instituțional destinat coordonării dezvoltării integrate a teritoriului metropolitan.

Modelul de guvernanță propus respectă principiile autonomiei locale și ale cooperării voluntare, fără a afecta competențele constituționale și legale ale unităților administrativ-teritoriale membre, având rolul de a crea o platformă permanentă de cooperare și dezvoltare strategică.

10.2. Principiile guvernanței metropolitane

Activitatea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" se va fundamenta pe următoarele principii:

- legalitate;
- colaborare;
- integritate;
- sustenabilitate;
- excelență;
- autonomie locală;
- subsidiaritate;
- cooperare voluntară;
- transparență decizională;
- responsabilitate administrativă;
- eficiență;
- participare publică;
- dezvoltare durabilă;
- solidaritate teritorială;
- parteneriat instituțional;
- orientare către performanță.

Aceste principii vor sta la baza tuturor deciziilor strategice și operaționale adoptate de asociație.

10.3. Misiunea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"

Misiunea Asociației este de a coordona dezvoltarea integrată a teritoriului metropolitan, prin promovarea cooperării dintre unitățile administrativ-teritoriale membre și implementarea unor proiecte de interes comun.

În acest scop, ADI va urmări:

- dezvoltarea teritorială integrată;
- planificarea strategică metropolitană;

- coordonarea investițiilor publice;
- atragerea fondurilor europene și naționale;
- dezvoltarea serviciilor publice comune;
- promovarea competitivității economice;
- consolidarea identității metropolitane;
- reprezentarea intereselor comune ale membrilor.

10.4. Structura instituțională

Se propune o structură instituțională modernă, flexibilă și eficientă, alcătuită din:

A. Adunarea Generală a Asociației

Reprezintă organul suprem de conducere al ADI și este formată din reprezentanții desemnați de fiecare unitate administrativ-teritorială membră.

Principalele atribuții:

- aprobarea strategiei metropolitane;
- aprobarea bugetului;
- aprobarea programelor de investiții;
- aprobarea aderării de noi membri;
- modificarea statutului;
- alegerea organelor de conducere.

B. Consiliul Director

Consiliul Director reprezintă organul executiv al Asociației.

Acesta va coordona implementarea hotărârilor Adunării Generale și va urmări realizarea obiectivelor strategice.

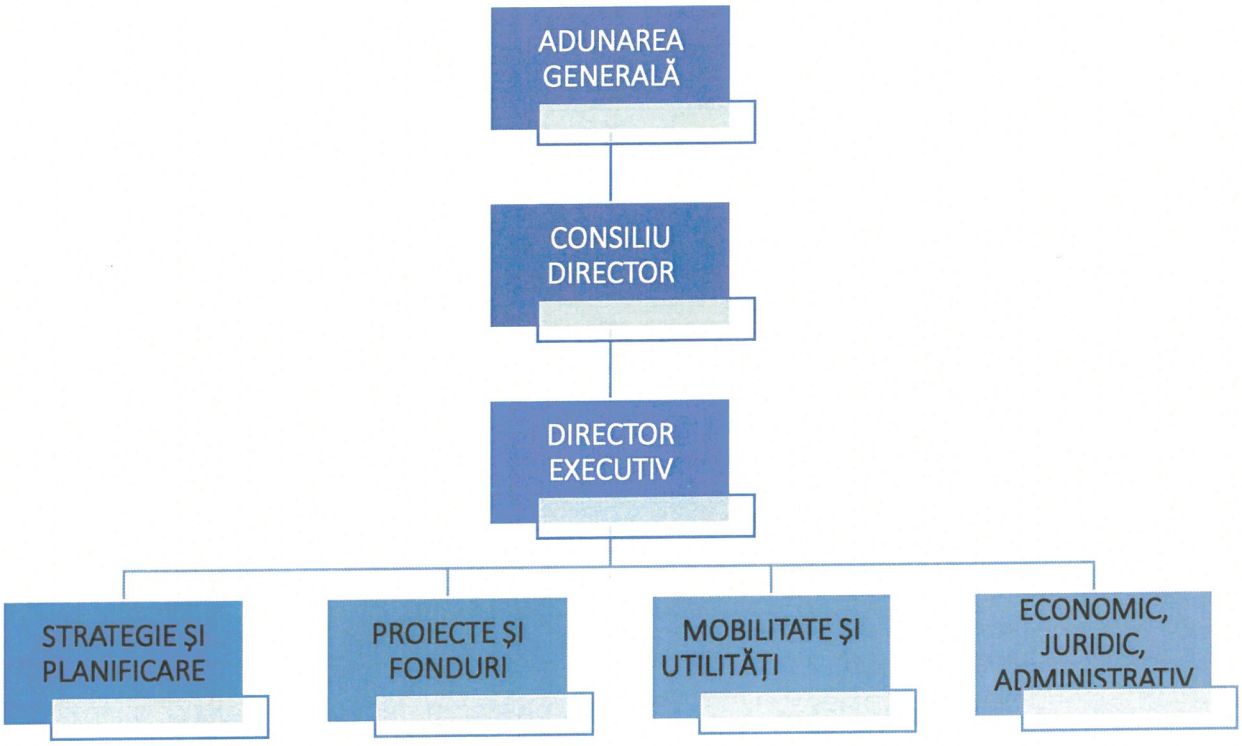
Printre atribuții:

- implementarea strategiei;
- coordonarea proiectelor;
- aprobarea programelor operaționale;
- monitorizarea indicatorilor;
- reprezentarea instituțională.

C. Aparatul Tehnic Metropolitan

Va reprezenta structura administrativă permanentă a Asociației.

Structura organizatorică propusă - **model**:

10.5. Comitete consultative metropolitane

Pentru fundamentarea deciziilor strategice se propune înființarea unor comitete.

Aceste organisme vor avea rol consultativ și vor reuni reprezentanți ai administrației, mediului universitar, mediului de afaceri și societății civile.

10.6. Relația cu autoritățile administrației publice

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va funcționa în parteneriat cu:

- unitățile administrativ-teritoriale membre;
- Consiliul Județean Hunedoara;
- instituțiile deconcentrate;
- ministerele de resort;
- agențiile guvernamentale;
- agențiile pentru dezvoltare regională;
- universitățile;
- camerele de comerț;
- mediul de afaceri;
- organizațiile neguvernamentale.

Această cooperare va permite dezvoltarea unor politici publice integrate și evitarea suprapunerii competențelor.

10.7. Planificarea strategică metropolitană

Una dintre atribuțiile principale ale ADI va fi elaborarea și actualizarea documentelor strategice.

Aceste documente vor fi elaborate unitar și actualizate periodic.

10.8. Monitorizarea performanței

Guvernanța metropolitană va avea la bază un sistem modern de monitorizare.

Vor fi definiți indicatori privind:

- investițiile atrase;
- absorbția fondurilor europene;
- mobilitatea;
- calitatea serviciilor publice;
- dezvoltarea economică;
- ocuparea forței de muncă;
- calitatea mediului;
- digitalizarea administrației;
- satisfacția cetățenilor.

Rezultatele vor fi evaluate anual și publicate într-un **Raport privind Starea Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului”**.

10.9. Participarea publică și transparența

Guvernanța metropolitană trebuie să fie caracterizată prin deschidere și participare.

Se propun:

- consultări publice periodice;
- platformă digitală metropolitană;
- bugetare participativă pentru proiecte metropolitane;
- transmiterea online a ședințelor;
- publicarea tuturor documentelor strategice;
- raport anual de activitate;
- mecanisme digitale de consultare a cetățenilor.

Aceste măsuri vor contribui la consolidarea încrederii publice și la implicarea comunității în procesul decizional.

10.10. Cooperarea națională și internațională

Zona Metropolitană „Deva-Valea Mureșului" va dezvolta parteneriate cu:

- alte zone metropolitane din România;
- orașe și regiuni din Uniunea Europeană;
- organizații internaționale;
- instituții financiare;
- universități;
- rețele europene de cooperare teritorială.

Aceste colaborări vor facilita schimbul de bune practici și accesul la programe europene.

10.11. Digitalizarea guvernanței metropolitane

Asociația va implementa conceptul de **Metropolitan Smart Governance**, prin:

- registru electronic metropolitan;
- platformă GIS comună;
- sistem digital pentru managementul proiectelor;
- platformă de management al investițiilor;
- sistem integrat de raportare;
- arhivă electronică;
- inteligență artificială pentru analiza datelor;
- tablou de bord (dashboard) metropolitan cu indicatori în timp real.

Digitalizarea va crește eficiența administrativă și capacitatea de fundamentare a deciziilor.

10.12. Viziunea instituțională „Deva-Valea Mureșului" 2040

Până în anul 2040, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" își propune să devină una dintre cele mai performante structuri de cooperare metropolitană din România, recunoscută pentru capacitatea sa de a coordona proiecte complexe, de a atrage investiții și de a implementa politici publice inovatoare.

Modelul instituțional propus urmărește transformarea administrației metropolitane într-un exemplu de bună guvernanță, bazat pe profesionalism, transparență, colaborare și orientare către rezultate.

10.13. Concluzii

Guvernanța metropolitană reprezintă fundamentul instituțional al dezvoltării **Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului"**. Prin constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**, unitățile administrativ-teritoriale

membre vor beneficia de un cadru stabil de cooperare, capabil să coordoneze politicile publice, investițiile și proiectele strategice care depășesc limitele administrative individuale.

Modelul propus, bazat pe transparență, participare, profesionalism și digitalizare, va permite dezvoltarea unei administrații metropolitane moderne, orientate către performanță și inovare. În acest mod, „Deva-Valea Mureșului" va putea răspunde eficient provocărilor economice, sociale și de mediu ale următoarelor decenii și va consolida poziția regiunii ca pol metropolitan competitiv la nivel național și european.

*

CAPITOLUL XI - FUNDAMENTAREA FINANCIARĂ ȘI MECANISMELE DE FINANȚARE ALE ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI"

11.1. Considerații introductive

Sustenabilitatea financiară reprezintă una dintre condițiile esențiale pentru funcționarea eficientă a unei zone metropolitane. Capacitatea unei structuri asociative de a atrage, administra și utiliza eficient resursele financiare influențează direct ritmul implementării proiectelor strategice și gradul de dezvoltare al teritoriului.

Experiența europeană demonstrează că succesul zonelor metropolitane este strâns legat de existența unui sistem financiar diversificat, bazat pe contribuția membrilor, fonduri europene, finanțări guvernamentale și parteneriate cu mediul privat.

În acest context, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" trebuie să dispună de un model financiar modern, predictibil și sustenabil, capabil să susțină investițiile necesare dezvoltării integrate a teritoriului.

11.2. Principiile fundamentării financiare

Gestionarea resurselor financiare ale Asociației se va realiza cu respectarea următoarelor principii:

- legalitate;
- autonomie financiară;
- transparență;
- eficiență;
- responsabilitate fiscală;
- utilizarea judicioasă a fondurilor publice;
- dezvoltare durabilă;
- echitate între membrii asociației;
- performanță;
- predictibilitate bugetară.

Aceste principii vor sta la baza întregii activități financiare și vor asigura încrederea membrilor și a finanțatorilor.

11.3. Patrimoniul Asociației

Patrimoniul inițial al Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va fi constituit în conformitate cu actul constitutiv și statutul asociației.

Patrimoniul va putea fi format din:

- aporturile membrilor fondatori;
- bunuri mobile și imobile;

- drepturi patrimoniale;
- contribuții financiare;
- donații;
- sponsorizări;
- alte bunuri dobândite potrivit legii.

Patrimoniul Asociației va fi distinct de patrimoniul unităților administrativ-teritoriale membre și va fi utilizat exclusiv pentru realizarea obiectivelor de interes comun.

11.4. Sursele de finanțare

În conformitate cu cadrul legislativ aplicabil asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, principalele surse de finanțare ale Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului vor putea fi:

A. Contribuțiile membrilor

Unitățile administrativ-teritoriale membre vor participa la finanțarea activității Asociației prin contribuții stabilite prin hotărârile autorităților deliberative și prin documentele constitutive.

Aceste contribuții vor asigura funcționarea curentă și cofinanțarea proiectelor.

B. Cotizațiile anuale

Membrii Asociației vor achita cotizații anuale stabilite prin hotărârea Adunării Generale.

Cotizațiile vor putea fi diferențiate în funcție de:

- populație;
- capacitate financiară;
- numărul proiectelor implementate;
- criterii aprobate de membrii Asociației.

C. Fondurile europene

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va putea elabora și implementa proiecte integrate de dezvoltare teritorială, în concordanță cu politicile Uniunii Europene privind dezvoltarea urbană și metropolitană.

Acest lucru permite:

* accesarea unor programe europene dedicate dezvoltării teritoriale integrate;

* pregătirea unor proiecte de dimensiuni mai mari;

* dezvoltarea investițiilor comune între mai multe autorități publice;

* creșterea competitivității proiectelor depuse spre finanțare.

Principala sursă de dezvoltare investițională va fi reprezentată de fondurile europene.

Printre acestea:

- Programul Regional Vest;
- Programul Transport;
- Programul Dezvoltare Durabilă;
- Programul Tranziție Justă;
- Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare;
- Fondul pentru Modernizare;
- Fondul Social European Plus;
- Fondul European de Dezvoltare Regională;
- Fondul de Coeziune;
- Programul LIFE;
- Horizon Europe;
- Interreg.

D. Finanțări guvernamentale

Asociația va putea accesa programe finanțate din bugetul de stat prin intermediul ministerelor și instituțiilor publice.

Printre acestea:

- programe de dezvoltare locală;
- investiții în infrastructură;
- eficiență energetică;
- digitalizare;
- mobilitate;
- educație;
- sănătate.

E. Granturi și finanțări internaționale

Vor putea fi accesate:

- granturi SEE;
- granturi norvegiene;
- finanțări ale instituțiilor financiare internaționale;
- programe ONU;
- programe OCDE;

- finanțări ale Băncii Europene de Investiții;
- finanțări ale Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare;
- alte mecanisme financiare internaționale.

F. Sponsorizări și donații

Asociația va putea primi:

- sponsorizări;
- donații;
- legate;
- contribuții voluntare;
- finanțări private.

Acestea vor fi utilizate exclusiv pentru realizarea obiectivelor statutare.

G. Venituri proprii

Acces la o sursă proprie și predictibilă de finanțare prin cota de 5% din impozitul pe venit (IVG)

Principalul avantaj financiar al constituirii unei zone metropolitane este mecanismul prevăzut de Legea nr. 246/2022, care a introdus articolul 32^1 în Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale.

Începând cu 1 ianuarie 2027, o cotă de 5% din impozitul pe venit (IVG) se virează direct către zona metropolitană constituită de către Ministerul Finanțelor. Aceste fonduri constituie venituri proprii ale zonei metropolitane și pot fi utilizate exclusiv pentru realizarea investițiilor.

Legea stabilește expres că:

* minimum 30% din aceste sume vor finanța investiții în unitățile administrativ-teritoriale din coroana 1 și coroana 2;

* maximum 70% vor putea finanța investiții în municipiul în jurul căruia este constituită zona metropolitană.

Acest mecanism creează o sursă permanentă de finanțare pentru infrastructură, mobilitate, servicii publice și proiecte strategice.

În condițiile legii și ale statutului, Asociația va putea obține venituri proprii **și** din:

- prestarea de servicii;
- consultanță;
- studii și analize;
- organizarea de evenimente;
- proiecte de cercetare;
- publicații;

- alte activități compatibile cu scopul asociației.

H. Parteneriate public-private

În condițiile legislației aplicabile, Asociația va putea participa la dezvoltarea unor proiecte prin parteneriate public-private, în special în domeniile:

- infrastructură;
- energie;
- logistică;
- digitalizare;
- regenerare urbană;
- dezvoltare economică.

11.5. Politica bugetară

Bugetul anual al Asociației va fi elaborat pe baza principiilor managementului financiar modern.

Acesta va cuprinde:

- venituri estimate;
- cheltuieli de funcționare;
- cheltuieli de investiții;
- cofinanțări pentru proiecte europene;
- fonduri de rezervă;
- programe multianuale.

Bugetul va fi aprobat anual de Adunarea Generală.

11.6. Managementul investițiilor

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va implementa un sistem integrat de management al investițiilor.

Acesta va include:

- prioritizarea proiectelor;
- analiza cost-beneficiu;
- evaluarea impactului;
- monitorizarea implementării;
- managementul riscurilor;
- raportarea indicatorilor financiari.

Fiecare investiție va fi fundamentată pe criterii economice și sociale obiective.

11.7. Controlul financiar și auditul

Gestionarea fondurilor publice impune existența unor mecanisme eficiente de control.

Se propune implementarea:

- controlului financiar preventiv;
- auditului intern;
- auditului extern independent;
- managementului riscurilor financiare;
- sistemelor de control intern managerial;
- raportării periodice către membrii Asociației.

Aceste mecanisme vor contribui la creșterea transparenței și responsabilității.

11.8. Sustenabilitatea financiară

Modelul financiar propus urmărește asigurarea funcționării Asociației pe termen lung.

Principalele măsuri sunt:

- diversificarea surselor de finanțare;
- creșterea absorbției fondurilor europene;
- dezvoltarea veniturilor proprii;
- utilizarea eficientă a resurselor;
- reducerea costurilor administrative;
- dezvoltarea proiectelor generatoare de venituri;
- planificarea financiară multianuală.

11.9. Scenariu financiar etapizat

Pentru fiecare etapă vor fi stabilite surse de finanțare, estimări bugetare și indicatori de performanță financiară.

11.10. Indicatori de performanță financiară

Performanța financiară va fi evaluată prin indicatori precum:

- gradul de absorbție a fondurilor europene;
- valoarea investițiilor atrase;
- raportul dintre cheltuielile administrative și investiții;
- valoarea cofinanțărilor asigurate;
- numărul proiectelor implementate;
- valoarea patrimoniului administrat;

- gradul de execuție bugetară;
- nivelul veniturilor proprii;
- eficiența utilizării resurselor financiare.

Monitorizarea acestor indicatori va permite evaluarea anuală a performanței Asociației.

11.11. Direcții strategice de finanțare

Pentru perioada 2027–2040, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului își propune:

- maximizarea absorbției fondurilor europene;
- dezvoltarea unor proiecte bancabile;
- atragerea investițiilor private;
- consolidarea parteneriatelor instituționale;
- dezvoltarea instrumentelor financiare inovatoare;
- creșterea veniturilor proprii;
- dezvoltarea proiectelor generatoare de venituri;
- utilizarea finanțărilor verzi și a obligațiunilor verzi, dacă cadrul legal și oportunitatea economică o permit.

11.12. Concluzii

Fundamentarea financiară demonstrează că **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** poate beneficia de un model de finanțare diversificat și sustenabil, construit pe contribuția membrilor, accesarea fondurilor europene și naționale, atragerea investițiilor private și dezvoltarea unor surse proprii de venit.

Prin implementarea unui sistem modern de management financiar, bazat pe transparență, responsabilitate și performanță, Asociația va putea susține realizarea proiectelor strategice necesare dezvoltării metropolitane. Diversificarea surselor de finanțare, planificarea multianuală și utilizarea eficientă a resurselor vor asigura stabilitatea financiară și vor transforma **Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului** într-un model de bună practică în domeniul cooperării intercomunitare și al dezvoltării teritoriale integrate.

*

CAPITOLUL XII - PORTOFOLIUL PROIECTELOR STRATEGICE ALE ZONEI METROPOLITANE „DEVA-VALEA MUREȘULUI"

12.1. Considerații introductive

Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" urmărește crearea unui cadru instituțional capabil să identifice, să prioritizeze, să pregătească și să implementeze proiecte de investiții cu impact metropolitan.

Experiența europeană demonstrează că succesul unei zone metropolitane este determinat nu doar de existența unei strategii de dezvoltare, ci și de capacitatea de a transforma această strategie într-un portofoliu coerent de proiecte mature, finanțabile și integrate.

În acest sens, prezentul capitol stabilește direcțiile prioritare de investiții pentru perioada 2027–2040 și propune constituirea unui Portofoliu Metropolitan de Proiecte Strategice, care va reprezenta principalul instrument de planificare și implementare al Asociației.

Proiectele vor fi actualizate periodic în funcție de evoluția nevoilor comunităților, oportunitățile de finanțare și prioritățile strategice ale membrilor Asociației.

12.2. Principiile de prioritizare a investițiilor

Portofoliul de proiecte al Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului va fi fundamentat pe următoarele principii:

- dezvoltare teritorială integrată;
- interes metropolitan comun;
- eficiență economică;
- impact social;
- sustenabilitate financiară;
- protecția mediului;
- digitalizare;
- inovare;
- complementaritate cu strategiile europene și naționale;
- maturitatea proiectelor;
- capacitatea de atragere a fondurilor europene.

Aceste principii vor asigura utilizarea eficientă a resurselor și maximizarea impactului investițiilor.

12.3. Proiecte strategice în domeniul infrastructurii de transport

Mobilitatea reprezintă una dintre principalele priorități ale Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului.

Printre proiectele propuse se numără:

- Sistem Metropolitan Integrat de Transport Public Deva-Valea Mureșului;
- terminal metropolitan intermodal Deva–Simeria;
- modernizarea infrastructurii rutiere de legătură între localitățile membre;
- infrastructură pentru mobilitate electrică;
- sistem metropolitan de management inteligent al traficului;
- rețea metropolitană de piste pentru biciclete;
- coridoare de mobilitate verde;
- sistem unic de ticketing metropolitan.

12.4. Proiecte strategice în domeniul energiei

Având în vedere rolul strategic al platformei energetice Mintia, se propun următoarele investiții:

- Centrul Metropolitan pentru Inovare Energetică Deva-Valea Mureșului;
- dezvoltarea comunităților energetice;
- rețele inteligente de distribuție;
- platformă pentru hidrogen verde;
- parc fotovoltaic metropolitan;
- programe de eficiență energetică pentru clădirile publice;
- iluminat public inteligent;
- sistem metropolitan de monitorizare energetică;
- centru de pregătire profesională în domeniul energiei.

12.5. Proiecte logistice și industriale

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește dezvoltarea unui ecosistem industrial și logistic competitiv.

Proiectele prioritare sunt:

- Parc Industrial Metropolitan Deva-Valea Mureșului;
- Parc Logistic Metropolitan;
- Hub Intermodal Simeria;
- centru regional de distribuție;
- parc tehnologic;
- incubator metropolitan de afaceri;
- centru pentru economia circulară;
- centru de cercetare și inovare industrială;

- platformă pentru investiții strategice.

12.6. Proiecte privind digitalizarea și administrația inteligentă

Transformarea digitală reprezintă o prioritate strategică.

Se propun:

- Platforma Digitală Metropolitană Deva-Valea Mureșului;
- Sistem GIS Metropolitan;
- Centru Metropolitan de Date;
- platformă pentru servicii publice digitale;
- centru de securitate cibernetică;
- sistem metropolitan de management al investițiilor;
- aplicație mobilă Deva-Valea Mureșului;
- centru pentru dezvoltarea conceptului Smart City – Smart Metropolitan Area.

12.7. Proiecte în domeniul educației, cercetării și inovării

Capitalul uman reprezintă principala resursă pentru dezvoltarea pe termen lung.

Proiectele prioritare sunt:

- Campus Metropolitan Deva-Valea Mureșului;
- Centru Regional pentru Formare Profesională;
- Academie Metropolitană pentru Energie și Industrie;
- centru de competențe digitale;
- laborator pentru inovare urbană;
- parteneriate cu universități;
- programe pentru învățământ dual;
- centru metropolitan de cercetare aplicată.

12.8. Proiecte în domeniul sănătății și serviciilor sociale

În vederea creșterii calității vieții se propun:

- modernizarea infrastructurii medicale;
- centru metropolitan de recuperare;
- centru pentru servicii sociale integrate;
- digitalizarea serviciilor medicale;
- rețea metropolitană de telemedicină;
- centre comunitare pentru persoane vulnerabile;
- programe integrate pentru sănătate publică.

12.9. Proiecte pentru mediu și dezvoltare durabilă

Printre proiectele strategice se numără:

- Coridorul Verde Metropolitan al râului Mureș;

- rețea metropolitană de spații verzi;
- program de împăduriri;
- infrastructură verde și albastră;
- proiecte pentru economia circulară;
- stații inteligente de monitorizare a mediului;
- centru metropolitan pentru schimbări climatice;
- proiecte pentru reducerea emisiilor de carbon.

12.10. Proiecte pentru cultură, turism și identitate metropolitană

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește valorificarea patrimoniului istoric și cultural.

Se propun:

- Ruta Culturală Deva-Valea Mureșului;
- Centrul Metropolitan de Promovare Turistică;
- Festivalul Internațional Deva-Valea Mureșului;
- rețea metropolitană de trasee turistice;
- programe pentru valorificarea patrimoniului industrial;
- promovarea Cetății Devei și a patrimoniului județului Hunedoara într-un concept unitar de marketing teritorial.

12.11. Proiecte pentru dezvoltarea economică și investițională

Pentru stimularea mediului economic se propun:

- Agenția Metropolitană pentru Investiții Deva-Valea Mureșului;
- One Stop Shop pentru investitori;
- Observatorul Economic Metropolitan;
- Fond Metropolitan pentru Inovare;
- platformă pentru promovarea investițiilor;
- programe dedicate IMM-urilor;
- acceleratoare de afaceri;
- dezvoltarea clusterelor economice.

12.12. Proiecte instituționale

Pentru consolidarea capacității administrative se propun:

- sediul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului";
- Centrul Metropolitan pentru Managementul Proiectelor;
- Centrul de Analiză și Strategie Teritorială;
- Observatorul Metropolitan Deva-Valea Mureșului;
- Centrul de Formare pentru Administrația Publică;
- laborator metropolitan de politici publice.

12.13. Mecanismul de selecție și implementare a proiectelor

Portofoliul de proiecte va fi gestionat pe baza unui sistem transparent de prioritizare.

Fiecare proiect va fi evaluat în funcție de:

- impact economic;
- impact social;
- impact asupra mediului;
- maturitate;
- oportunități de finanțare;
- contribuția la obiectivele strategice;
- sustenabilitate;
- cost-beneficiu.

Implementarea va fi monitorizată permanent prin indicatori de performanță și rapoarte anuale.

12.14. Obiective pentru perioada 2027–2040

Prin implementarea portofoliului strategic se urmăresc:

- transformarea „Deva-Valea Mureșului" într-un pol metropolitan competitiv;
- atragerea investițiilor naționale și internaționale;
- dezvoltarea infrastructurilor inteligente;
- creșterea absorbției fondurilor europene;

- consolidarea economiei regionale;
- dezvoltarea mobilității integrate;
- îmbunătățirea serviciilor publice;
- dezvoltarea capitalului uman;
- creșterea calității vieții;
- consolidarea identității metropolitane Deva-Valea Mureșului.

12.15. Concluzii

Portofoliul de proiecte strategice constituie principalul instrument operațional al **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**, transformând obiectivele strategice în investiții concrete și măsurabile. Structurat pe domenii prioritare – transport, energie, logistică, digitalizare, educație, sănătate, mediu, cultură și dezvoltare economică – acesta oferă o viziune integrată asupra dezvoltării teritoriale și permite corelarea investițiilor publice și private.

Prin implementarea etapizată a acestor proiecte, „Deva-Valea Mureșului" își propune să devină până în anul 2040 unul dintre cei mai performanți poli metropolitani ai României, un centru regional al inovației, energiei, logisticii și dezvoltării durabile, capabil să genereze prosperitate, coeziune teritorială și o calitate ridicată a vieții pentru întreaga comunitate metropolitană.

*

CAPITOLUL XIII - ORGANIZAREA ȘI DEZVOLTAREA SERVICIILOR PUBLICE METROPOLITANE ÎN CADRUL ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI"

13.1. Considerații introductive

Unul dintre principalele obiective ale constituirii **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** îl reprezintă dezvoltarea și organizarea integrată a serviciilor publice de interes metropolitan, în vederea creșterii calității vieții cetățenilor, eficientizării utilizării resurselor publice și consolidării competitivității teritoriale.

Experiența statelor membre ale Uniunii Europene demonstrează că zonele metropolitane performante se bazează pe existența unor servicii publice administrate unitar, capabile să depășească limitele administrative ale unităților administrativ-teritoriale și să răspundă nevoilor reale ale populației și mediului economic.

În acest context, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" va reprezenta instrumentul instituțional prin care autoritățile administrației publice locale membre vor putea organiza, coordona și dezvolta în comun servicii publice de interes metropolitan, cu respectarea principiilor autonomiei locale, subsidiarității, eficienței și solidarității teritoriale.

13.2. Fundamentarea juridică a organizării serviciilor publice în comun

Organizarea în comun a serviciilor publice este fundamentată pe dispozițiile **Codului administrativ**, ale legislației privind serviciile comunitare de utilități publice și ale reglementărilor privind asocierea voluntară a unităților administrativ-teritoriale.

În acest cadru, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară va putea primi, prin hotărârile autorităților deliberative ale membrilor săi, atribuții privind organizarea, coordonarea, monitorizarea și, după caz, delegarea gestiunii unor servicii publice de interes metropolitan.

Exercitarea acestor atribuții nu afectează autonomia locală a membrilor Asociației, ci reprezintă o modalitate de exercitare în comun a unor competențe, în scopul furnizării unor servicii publice mai eficiente, mai accesibile și mai sustenabile.

13.3. Principiile organizării serviciilor publice metropolitane

Organizarea serviciilor publice în cadrul Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului va avea la bază următoarele principii:

- continuitatea serviciului public;
- accesibilitatea și egalitatea de tratament pentru toți utilizatorii;
- eficiența economică;
- calitatea și performanța serviciilor;
- dezvoltarea durabilă;
- digitalizarea și inovarea;

- protecția mediului;
- transparența decizională;
- interoperabilitatea sistemelor;
- orientarea către cetățean.

Aplicarea acestor principii va permite furnizarea unor servicii publice moderne și adaptate cerințelor unei zone metropolitane aflate în dezvoltare.

13.4. Domeniile serviciilor publice care pot fi organizate în comun

În funcție de nevoile comunităților și de hotărârile adoptate de membrii Asociației, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului va putea organiza și gestiona în comun următoarele categorii de servicii publice:

- serviciul de transport public metropolitan;
- serviciile de alimentare cu apă și de canalizare;
- serviciile de iluminat public;
- serviciile de salubrizare și gestionare a deșeurilor;
- serviciile de administrare a domeniului public și privat de interes metropolitan;
- serviciile privind mobilitatea urbană și parcările;
- serviciile digitale și administrația electronică;
- serviciile de protecție a mediului și întreținere a spațiilor verzi;
- serviciile sociale și comunitare;
- serviciile de promovare turistică și marketing teritorial;
- serviciile privind dezvoltarea economică și atragerea investițiilor;
- alte servicii de interes comun stabilite de membrii Asociației.

Organizarea acestor servicii va permite utilizarea eficientă a resurselor financiare și administrative și va conduce la creșterea nivelului de satisfacție al cetățenilor.

13.5. Serviciul Public de Transport Metropolitan Deva-Valea Mureșului

Principalul serviciu public care justifică constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului îl reprezintă **Serviciul Public de Transport Metropolitan**, destinat asigurării unei mobilități integrate între Municipiul Deva, Orașul Simeria și celelalte unități administrativ-teritoriale care vor adera ulterior la Asociație.

În prezent, fluxurile zilnice de persoane dintre localitățile din aria funcțională metropolitană sunt generate de deplasările către locurile de muncă, unitățile de învățământ, spitale, instituții publice și zone comerciale. Aceste fluxuri depășesc limitele administrative ale fiecărei localități și impun existența unui sistem de transport coordonat la nivel metropolitan.

Serviciul Public de Transport Metropolitan Deva-Valea Mureșului va urmări:

- dezvoltarea unei rețele metropolitane integrate de transport;
- introducerea unui sistem tarifar unic;
- utilizarea unui bilet și a unui abonament metropolitan valabile pe întreg teritoriul;
- coordonarea traseelor și a programelor de circulație;
- integrarea transportului rutier cu transportul feroviar;
- dezvoltarea stațiilor inteligente;
- implementarea sistemelor electronice de ticketing;
- informarea călătorilor în timp real;
- utilizarea autobuzelor electrice și a vehiculelor cu emisii reduse;
- dezvoltarea transportului la cerere în zonele slab deservite;
- asigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități.

13.6. Autoritatea Metropolitană pentru Mobilitate și Transport Deva-Valea Mureșului

Pentru coordonarea politicilor de mobilitate și administrarea serviciului de transport public, se propune înființarea, în cadrul aparatului tehnic al Asociației, a unei structuri specializate denumite **Autoritatea Metropolitană pentru Mobilitate și Transport Deva-Valea Mureșului**.

Aceasta va avea atribuții privind:

- planificarea transportului metropolitan;
- elaborarea Programului Metropolitan de Transport;
- integrarea tarifară și operațională;
- monitorizarea operatorilor de transport;
- fundamentarea investițiilor în infrastructura de mobilitate;
- dezvoltarea sistemelor inteligente de transport;
- atragerea finanțărilor europene și naționale;
- monitorizarea indicatorilor de performanță ai serviciului public.

13.7. Beneficiile organizării serviciilor publice în comun

Organizarea serviciilor publice la nivel metropolitan va produce beneficii semnificative pentru comunitățile membre, dintre care cele mai importante sunt:

- creșterea calității și accesibilității serviciilor publice;
- reducerea costurilor administrative și de operare;
- utilizarea eficientă a resurselor financiare;

- creșterea capacității de atragere a fondurilor europene;
- standardizarea serviciilor și a indicatorilor de performanță;
- dezvoltarea unei mobilități moderne și sustenabile;
- reducerea poluării și a congestiei traficului;
- consolidarea cooperării interinstituționale;
- creșterea atractivității economice și investiționale a teritoriului;
- îmbunătățirea calității vieții locuitorilor.

13.8. Concluzii

Organizarea în comun a serviciilor publice reprezintă unul dintre cele mai importante argumente pentru constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** și unul dintre principalele instrumente prin care poate fi realizată dezvoltarea metropolitană integrată.

Dintre toate serviciile publice, **transportul public metropolitan** are o importanță strategică, deoarece asigură conectivitatea funcțională dintre comunitățile membre, facilitează accesul populației la locuri de muncă și servicii publice și contribuie la reducerea congestiei și a impactului asupra mediului.

Prin dezvoltarea unui sistem integrat de servicii publice și prin constituirea unei structuri metropolitane de coordonare, Zona Metropolitană „Deva-Valea Mureșului" va putea implementa un model modern de guvernanță teritorială, orientat către eficiență administrativă, dezvoltare durabilă și creșterea calității vieții pentru întreaga comunitate metropolitană.

*

CAPITOLUL XIV - ANALIZA RISCURILOR ȘI A FACTORILOR CARE POT INFLUENȚA DEZVOLTAREA ZONEI METROPOLITANE

14.1 Considerații generale

Orice proces de dezvoltare teritorială și instituțională este influențat de factori interni și externi care pot afecta atingerea obiectivelor propuse.

Constituirea Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului" oferă numeroase oportunități de dezvoltare, însă succesul acestei inițiative depinde de capacitatea autorităților administrației publice locale de a anticipa, gestiona și reduce riscurile asociate procesului de cooperare metropolitană.

Prezentul capitol identifică principalele categorii de riscuri care pot influența dezvoltarea și funcționarea viitoarei structuri metropolitane.

14.2 Riscuri instituționale și de guvernanță

Una dintre principalele provocări este reprezentată de menținerea unei cooperări eficiente între membrii asociației și de asigurarea unui proces decizional echilibrat.

Printre riscurile identificate se numără:

- schimbarea priorităților administrative și politice;
- fluctuația conducerii autorităților administrației publice locale;
- diminuarea interesului pentru proiectele comune;
- dificultăți în stabilirea priorităților investiționale;
- capacitate administrativă insuficientă pentru gestionarea unor proiecte complexe.

Reducerea acestor riscuri presupune dezvoltarea unor mecanisme clare de guvernanță și asumarea unor obiective comune pe termen lung.

14.3 Riscuri financiare

Implementarea proiectelor metropolitane este dependentă de disponibilitatea resurselor financiare și de capacitatea de atragere a finanțărilor externe.

Principalele riscuri financiare sunt:

- insuficiența resurselor proprii;
- creșterea costurilor de implementare;
- modificări ale condițiilor de finanțare;
- întârzieri în accesarea fondurilor externe;
- dificultăți în asigurarea cofinanțărilor necesare.

Gestionarea acestor riscuri necesită planificare financiară riguroasă și diversificarea surselor de finanțare.

14.4 Riscuri demografice și sociale

Teritoriul analizat este influențat de tendințe demografice similare celor existente la nivel național și regional.

Printre principalele provocări se numără:

- scăderea populației;
- îmbătrânirea demografică;
- migrația forței de muncă;
- deficitul de personal calificat în anumite domenii;
- creșterea presiunii asupra serviciilor sociale și medicale.

Aceste evoluții pot afecta capacitatea teritoriului de a susține dezvoltarea economică și investițiile viitoare.

14.5 Riscuri economice

Dezvoltarea economică este influențată de factori externi asupra cărora autoritățile locale au un control limitat.

Pot fi identificate următoarele riscuri:

- încetinirea creșterii economice;
- reducerea investițiilor private;
- volatilitatea piețelor și a costurilor energetice;
- modificări ale condițiilor economice internaționale;
- diminuarea competitivității unor sectoare economice.

Diversificarea bazei economice și dezvoltarea infrastructurilor pot contribui la creșterea rezilienței teritoriului.

14.6 Riscuri privind infrastructura și mobilitatea

Deși teritoriul beneficiază de infrastructuri strategice importante, există și factori care pot afecta valorificarea acestora.

Printre aceștia se numără:

- întârzieri în implementarea unor proiecte de infrastructură;
- degradarea infrastructurilor existente;
- insuficienta conectare a unor zone la rețelele majore de transport;
- creșterea presiunii asupra infrastructurilor urbane;
- dificultăți în integrarea diferitelor sisteme de mobilitate.

Abordarea metropolitană poate contribui la coordonarea și prioritizarea investițiilor necesare.

14.7 Riscuri asociate proiectelor strategice

Teritoriul analizat beneficiază de oportunități importante generate de investiții strategice aflate în implementare sau planificare.

Totuși, există riscuri asociate:

- întârzierii unor proiecte majore;
- modificării condițiilor economice care au stat la baza investițiilor;
- schimbărilor legislative sau de reglementare;
- reducerii ritmului investițional.

În cazul platformei energetice Mintia, deși perspectivele sunt favorabile, dezvoltarea teritorială nu trebuie fundamentată exclusiv pe evoluția unui singur proiect, indiferent de importanța acestuia.

Diversificarea direcțiilor de dezvoltare rămâne esențială pentru reducerea vulnerabilităților.

14.8 Riscuri de mediu și schimbări climatice

Schimbările climatice și presiunile asupra mediului reprezintă factori cu impact crescând asupra dezvoltării teritoriale.

Principalele riscuri sunt:

- fenomene meteorologice extreme;
- secetă și stres hidric;
- inundații locale;
- degradarea unor resurse naturale;
- creșterea costurilor asociate adaptării la schimbările climatice.

Integrarea principiilor dezvoltării durabile în planificarea metropolitană poate contribui la reducerea acestor vulnerabilități.

14.9 Măsuri de reducere a riscurilor

Pentru diminuarea riscurilor identificate se recomandă:

- consolidarea mecanismelor de cooperare instituțională;
- dezvoltarea unei planificări strategice comune;
- diversificarea surselor de finanțare;
- dezvoltarea portofoliului de proiecte mature;
- monitorizarea permanentă a indicatorilor de dezvoltare;
- consolidarea capacității administrative;
- promovarea investițiilor și a parteneriatelor;

- integrarea obiectivelor de sustenabilitate și reziliență.

14.10 Concluzii

Analiza riscurilor evidențiază faptul că procesul de constituire și dezvoltare a Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului" este influențat de factori instituționali, economici, demografici, financiari și de mediu.

Cu toate acestea, avantajele competitive ale teritoriului, capacitatea administrativă existentă, poziționarea strategică pe Coridorul IV Pan-European, existența infrastructurilor majore de transport și oportunitățile generate de dezvoltarea economică și energetică oferă premise favorabile pentru gestionarea acestor riscuri.

Prin adoptarea unei abordări proactive și prin dezvoltarea unor mecanisme eficiente de cooperare, riscurile identificate pot fi reduse la un nivel acceptabil, permițând valorificarea oportunităților de dezvoltare ale Zonei Metropolitane „Deva-Valea Mureșului".

*

CAPITOLUL XV - CONCLUZII GENERALE ȘI JUSTIFICAREA CONSTITUIRII ASOCIAȚIEI DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ „ZONA METROPOLITANĂ DEVA-VALEA MUREȘULUI"

15.1. Considerații finale

Prezentul **Studiu de fundamentare privind constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** demonstrează, din perspectivă juridică, administrativă, economică, teritorială și financiară, oportunitatea și necesitatea înființării unei structuri metropolitane moderne în jurul Municipiului Deva, municipiu reședință al județului Hunedoara.

Analiza realizată evidențiază faptul că dezvoltarea actuală a teritoriului depășește limitele administrative ale fiecărei unități administrativ-teritoriale și impune existența unui mecanism instituțional capabil să coordoneze investițiile, serviciile publice și politicile de dezvoltare într-o manieră integrată.

Constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului reprezintă un răspuns strategic la provocările actuale generate de transformările economice, tranziția energetică, schimbările climatice, mobilitatea populației și necesitatea unei administrații publice performante și orientate către rezultate.

15.2. Fundamentarea oportunității constituirii

Analiza tuturor elementelor prezentate în cadrul studiului conduce la concluzia că sunt întrunite condițiile necesare pentru constituirea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"**.

Argumentele principale sunt:

- Municipiul Deva exercită funcțiile specifice unui pol urban și administrativ de importanță județeană;

- există relații funcționale consolidate între Municipiul Deva, Orașul Simeria și localitățile limitrofe;
- teritoriul beneficiază de infrastructuri strategice de transport și energie;
- investițiile majore aflate în implementare, în special în domeniul energetic, creează premise pentru dezvoltarea unui nou pol economic regional;
- cooperarea intercomunitară permite utilizarea mai eficientă a resurselor publice și atragerea de finanțări europene și naționale;
- dezvoltarea serviciilor publice în comun conduce la creșterea calității vieții și la reducerea costurilor administrative.

În consecință, constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului reprezintă o oportunitate strategică pentru dezvoltarea durabilă a întregului teritoriu.

15.3. Beneficiile constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului

Implementarea modelului metropolitan propus va genera beneficii importante pentru comunitățile membre, dintre care se evidențiază:

Beneficii instituționale

- consolidarea cooperării dintre autoritățile administrației publice locale;
- creșterea capacității administrative;
- dezvoltarea unei guvernanțe metropolitane moderne;
- profesionalizarea managementului proiectelor.

Beneficii economice

- atragerea investițiilor strategice;
- dezvoltarea mediului de afaceri;
- crearea de noi locuri de muncă;
- dezvoltarea coridorului economic Deva – Mintia – Simeria;
- stimularea inovării și digitalizării.

Beneficii financiare

- creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene;
- reducerea costurilor prin dezvoltarea serviciilor publice în comun;
- accesarea unor programe de finanțare dedicate zonelor metropolitane;
- utilizarea eficientă a resurselor publice.

Beneficii sociale

- îmbunătățirea calității vieții;
- dezvoltarea serviciilor medicale și educaționale;
- creșterea mobilității;
- reducerea disparităților teritoriale;

- dezvoltarea comunităților locale.

Beneficii de mediu

- dezvoltarea mobilității verzi;
- reducerea emisiilor de carbon;
- dezvoltarea infrastructurii verzi;
- protejarea patrimoniului natural;
- creșterea rezilienței climatice.

15.4. Modelul de dezvoltare metropolitană Deva-Valea Mureșului

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului propune un model de dezvoltare bazat pe integrarea principalelor funcții teritoriale:

- centru administrativ și instituțional;
- pol energetic;
- nod logistic;
- platformă industrială;
- centru educațional;
- centru medical;
- pol cultural și turistic;
- hub digital și de inovare.

Acest model urmărește valorificarea complementarității dintre Municipiul Deva, Orașul Simeria și celelalte unități administrativ-teritoriale care vor adera ulterior la Asociație.

15.5. Etapele de dezvoltare

Implementarea proiectului metropolitan se propune a fi realizată etapizat.

Etapa I

Constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară între:

- Municipiul Deva;
- Orașul Simeria;
- Comuna Cârjiți, comună limitrofă Municipiului Deva.

Etapa a II-a

Elaborarea documentelor strategice:

- Strategia de Dezvoltare Metropolitană Deva-Valea Mureșului;
- Planul Metropolitan de Mobilitate Urbană Durabilă;
- Planul de Investiții Metropolitan;
- Strategia Energetică Metropolitană.

Etapa a III-a

Extinderea progresivă a Asociației prin aderarea celorlalte unități administrativ-teritoriale aflate în aria funcțională metropolitană.

Etapa a IV-a

Implementarea portofoliului de investiții și consolidarea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului ca principal pol de dezvoltare al județului Hunedoara.

15.6. „Deva-Valea Mureșului" – un nou model de dezvoltare metropolitană

Prin conceptul propus, „Deva-Valea Mureșului" depășește modelul tradițional al unei simple asociații de dezvoltare intercomunitară și devine un veritabil proiect de dezvoltare teritorială.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului urmărește să integreze într-o singură viziune:

- dezvoltarea economică;
- energia;
- infrastructura;
- mobilitatea;
- digitalizarea;
- administrația publică;
- protecția mediului;
- serviciile publice;
- inovarea;
- patrimoniul cultural.

Această abordare permite dezvoltarea unui teritoriu competitiv și rezilient, adaptat provocărilor economiei europene.

15.7. Viziunea „Deva-Valea Mureșului" 2040

Până în anul 2040, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului își propune să devină:

- principalul pol metropolitan al județului Hunedoara;
- unul dintre cei mai importanți poli energetici ai României;
- un hub logistic și industrial al Regiunii Vest;
- un model de administrație metropolitană digitalizată;
- un centru regional pentru inovare și investiții;
- un teritoriu verde și inteligent;
- un spațiu atractiv pentru locuire, investiții și dezvoltare economică.

Viziunea „Deva-Valea Mureșului" este aceea a unui teritoriu în care dezvoltarea economică, coeziunea socială și protecția mediului se completează reciproc, generând prosperitate și bunăstare pentru întreaga comunitate.

15.8. Recomandări

În vederea implementării proiectului se recomandă:

- aprobarea prezentului Studiu de fundamentare de către autoritățile deliberative ale membrilor fondatori;
- aprobarea Statutului Asociației;
- constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului";
- înființarea aparatului tehnic metropolitan;
- elaborarea Strategiei de Dezvoltare Metropolitană „Deva-Valea Mureșului" 2027–2040;
- identificarea proiectelor prioritare și a surselor de finanțare;
- dezvoltarea unui sistem metropolitan de monitorizare și evaluare;
- promovarea identității și brandului „Deva-Valea Mureșului" la nivel național și european.

15.9. Concluzia finală

Prezentul studiu demonstrează că înființarea **Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului"** este justificată din punct de vedere juridic, administrativ, economic, financiar, teritorial și strategic și răspunde obiectivelor de dezvoltare integrată promovate la nivel național și european.

Analizele realizate evidențiază existența unor **relații funcționale și a unor complementarități teritoriale** care justifică abordarea comună a dezvoltării. Municipiul Deva îndeplinește rolul de principal pol administrativ, instituțional, economic și de servicii, Orașul Simeria completează acest profil prin poziționarea sa strategică în sistemul de transport, funcția feroviară și potențialul logistic și productiv, iar Comuna Cârjiți asigură componenta rurală complementară, aflată în relație funcțională directă cu municipiul reședință de județ.

Prin asocierea voluntară a **Municipiului Deva, Orașului Simeria și Comunei Cârjiți** se constituie nucleul inițial al unei structuri metropolitane flexibile, capabile să coordoneze proiecte și politici care depășesc limitele administrative ale unei singure unități administrativ-teritoriale și să se extindă gradual, în condițiile legii, prin aderarea altor comunități din aria funcțională.

Unul dintre efectele importante ale constituirii Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului îl reprezintă **creșterea capacității de investiție a teritoriului**, prin utilizarea complementară a resurselor proprii, a finanțărilor naționale și europene și a mecanismelor de finanțare instituite de legislația aplicabilă zonelor metropolitane. Acest cadru permite pregătirea și implementarea unor proiecte de anvergură, cu impact asupra întregului teritoriu funcțional, și crește capacitatea administrațiilor locale de a transforma oportunitățile de finanțare în investiții concrete.

Cooperarea metropolitană creează, totodată, premisele pentru **planificarea și realizarea coordonată a investițiilor strategice** în domeniul mobilității și transportului public, infrastructurii rutiere și feroviare, utilităților, energiei, dezvoltării economice, digitalizării, serviciilor publice și protecției mediului. În acest context, o importanță deosebită o prezintă valorificarea integrată a avantajelor oferite de **axa Deva–Mintia–Simeria, Autostrada A1, infrastructura feroviară și investițiile energetice și economice majore din zonă**.

Din perspectivă economică, Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului poate contribui la consolidarea unei **piețe funcționale a muncii**, la promovarea unitară a teritoriului și la creșterea atractivității acestuia pentru investiții. Coordonarea dezvoltării infrastructurii și a politicilor locale

poate asigura un mediu administrativ mai coerent și mai predictibil și poate susține valorificarea avantajelor competitive ale teritoriului în domeniile energiei, logisticii, industriei și serviciilor.

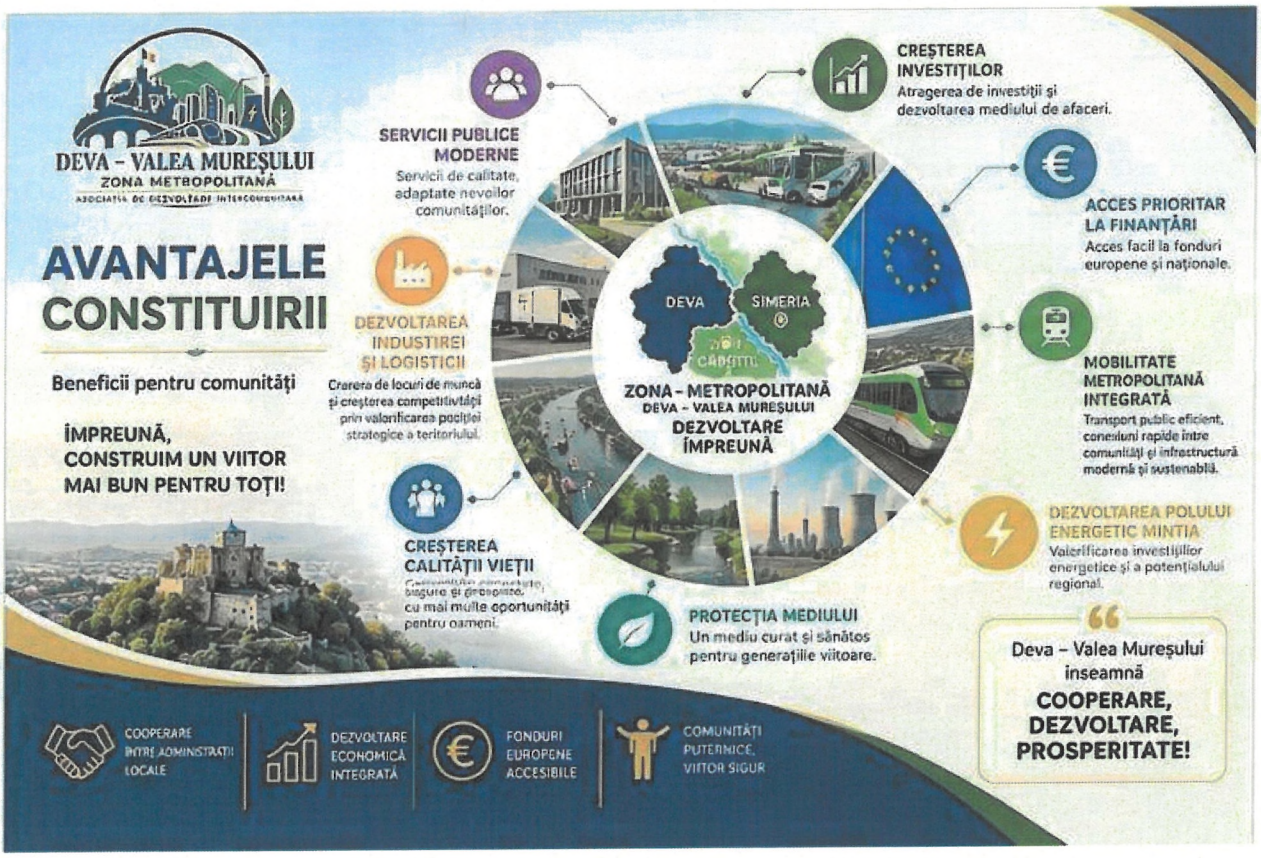
La nivel instituțional, asocierea permite utilizarea în comun a competențelor și resurselor, dezvoltarea unei capacități profesioniste de pregătire și implementare a proiectelor și organizarea unor servicii publice la o scară teritorială adecvată. În același timp, planificarea metropolitană oferă cadrul necesar pentru corelarea dezvoltării urbanistice, a infrastructurii și a investițiilor publice, astfel încât evoluția Devei, Simeriei și Cârjițiului să fie abordată ca parte a unui **sistem funcțional comun**, și nu ca suma unor intervenții administrative independente.

Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului poate constitui astfel un **instrument modern de guvernanță teritorială**, orientat spre cooperare instituțională, eficiență, inovare și dezvoltare durabilă. Pe termen mediu și lung, extinderea graduală a cooperării către alte unități administrativ-teritoriale din aria funcțională poate amplifica aceste beneficii și poate permite abordarea la scară metropolitană a unor probleme și oportunități care nu pot fi gestionate eficient exclusiv în interiorul limitelor administrative locale.

În esență, constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Deva-Valea Mureșului" marchează trecerea de la dezvoltarea individuală a celor trei unități administrativ-teritoriale la un model bazat pe planificarea, finanțarea și implementarea în comun a proiectelor cu impact metropolitan. Beneficiul urmărit este creșterea capacității de dezvoltare a întregului teritoriu, atragerea investițiilor, modernizarea infrastructurii și a serviciilor și îmbunătățirea accesului populației la locuri de muncă și oportunități de dezvoltare.

În această perspectivă, constituirea Zonei Metropolitane Deva-Valea Mureșului **nu reprezintă doar un demers administrativ, ci începutul unui proiect strategic de dezvoltare pe termen lung**, capabil să valorifice complementaritatea dintre Deva, Simeria și Cârjiți și să creeze premisele consolidării rolului teritoriului în cadrul județului Hunedoara și al Regiunii Vest.

„Deva-Valea Mureșului" devine astfel cadrul prin care dezvoltarea separată poate fi transformată în dezvoltare coordonată, iar avantajele individuale ale comunităților membre pot deveni avantaje competitive ale întregului teritoriu metropolitan.

DIR. TEHNICĂ

TOMA RĂZVAN DAN

DIR. ECONOMICĂ

BISTRIAN ADRIANA CARLA IȚA

DIR. JURIDICĂ, ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ LOCALĂ

MURA OANA DIANA